

VEAIC NOU

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

Un peisaj care e deopotrivă o invitație la drumeție (Litoralul Crimeii)

DIN SUMAR:

- **Automobilul, o problemă socială**
- **Pentru a îmbătrini cit mai tirziu**
- **Ultimii sosiți: partonii**
- **Prevenirea infarctului miocardic!**
- **Jurnalul din coliba năruită**
- **Sensibil ca o... insectă**
- **Pagina de umor**

Căutarea căilor și mijloacelor de a modifica natura umană și condițiile de existență, în așa fel încât omul să trăiască mult mai mult, limita vieții sale să fie împinsă înainte cu câteva decenii are ea însăși o istorie destul de lungă. Numai în ultimul deceniu au apărut zeci de mii de lucrări

despre longevitate, în Europa și America se publică 25 de reviste de specialitate, în tot mai multe țări iau ființă institute de gerontologie și geriatrie și centre de combatere a bătrâneții.

Documentar

Pentru a îmbătrâni cât mai târziu

Interesul față de problema prelungirii vieții se explică printr-o întreagă sumă de factori psihologici, economici, sociali. „Lumea în care trăim — scrie demograful polonez Edward Rosset — seamănă prea puțin cu aceea în care au trăit părinții noștri. După cum alta va fi lumea copiilor și nepoților noștri. Va fi alta nu numai datorită transformărilor economice și tehnice, ci și modificărilor de ordin demografic. Fenomenul de prelungire a vieții duce la schimbări radicale în fizionomia societății și în ansamblul ei de norme juridice, morale etc.“.

Bătrânețea, un proces reversibil

Savanți și medici din multe țări și-au unit forțele în lupta împotriva factorilor care distrug organismul și îi determină moartea. Descoperiri recente confirmă că lupta lor nu e lipsită de speranțe și că medicina modernă e îndrituită să afirme: nivelul actual al cunoștințelor noastre poate face ca nici un copil să nu sufere de rahitism și nici un om în vârstă să nu sufere de bătrânețe. De altfel, statistici din ultimii ani argumentează cu date concrete că prelungirea vieții, în speță prelungirea perioadei ei active, utile, devine o necesitate imediată. La începutul deceniului trecut în Anglia, de pildă, au fost recenzați 5 300 000 de inși în vârstă de peste 65 de ani; în S.U.A. numărul acestora trece de 15 000 000, iar în U.R.S.S. a fost detectat un număr impresionant de oameni în vârstă de peste 100 de ani. În momentul de față toți acești oameni — sau aproape toți — sînt însă în afara sferei de producție materială. Intrucît în viitorul apropiat această categorie de oameni va fi din ce în ce mai mare, binele lor și al societății, reclamă prelungirea vieții productive atât a bărbaților, cât și a femeilor.

La o conferință medicală ținută la Basel, 100 de medici au declarat că „la 80 de ani simptomele de bătrânețe sînt premature” și că „omul trebuie să trăiască cel puțin 140 de ani”. La concluzii similare, bazate pe date științifice, a ajuns și colectivul Institutului de gerontologie din Kiev, una din cele mai repute instituții de acest gen din Europa. Gerontologul suedez dr. Björsten a precizat că omul îmbătrânește pentru că moleculele de proteină din care sînt alcătuite toate celulele și care sînt necesare pentru continua lor înnoire, se blochează și nu mai pot participa la activitatea diverselor sisteme ale organismului. Mai mult, ele se transformă într-un balast pentru celule, într-o aglomerare de substanțe inutile care — afirmă dr. Björsten — grăbesc îmbătrânirea și moartea. Știința trebuie astfel să descopere un antidot care să distrugă aceste substanțe inutile și dăunătoare. Cînd antidotul va fi descoperit (savantul spune cînd, nu dacă), oamenii nu numai că nu vor îmbătrâni ci, dimpotrivă, vor înțineri. „E mai ușor să transformăm bătrânețea într-un proces reversibil, decît s-o oprim în loc” — conchide dr. Björsten.

În această bătălie pentru longevitate dietologii s-au situat dintotdeauna în prima linie. Experiențe făcute pe animale au arătat, de pildă, că un adaos de vitamine și de săruri minerale la hrana obișnuită are efecte pozitive în ordinea de idei care ne interesează. Un specialist în nutriție, dr. T. Spithe, care timp de 20 de ani a studiat relația hrană-longevitate și mai cu seamă influența alimentației asupra îmbătrînirii precoce, a obținut rezultate foarte interesante în tratamentul bătrâneții premature utilizînd vitamine și săruri. El a afirmat că energia și sănătatea redobîndită de cei ce au respectat această „terapie alimentară” pledează pentru posibilitatea „de a întoarce din drum bătrînețea și de a prelungi perioada de viață înfloritoare”.

De altfel, mulți specialiști insistă asupra rolului pe care îl joacă alimentația; s-a dovedit chiar experimental

că viața animalelor poate fi prelungită cu 46,4 la sută prin administrarea de vitamine B.

Avantajul rațiunii

O părere destul de răspîndită afirmă că am trăi cu atît mai mult cu cît am fi mai aproape de natură. Dar cît de aproape? Ar trebui să trăim în peșteri și să ne înveșmîntăm în piei de animale? Ori să ne cățărăm în copaci, ca strămoșii noștri foarte depărtați? Sau poate că acest „cît mai aproape de natură” înseamnă numai renunțarea la încălzire centrală, electricitate, apă curentă? Evident, nu! Pentru noi, oameni din secolul XX, condițiile oferite de secolul nostru sînt „naturale” și, ca atare,

La 166 de ani, Șirali Muslimov și strănepoții lui

e firesc să le folosim din plin. Cele mai multe din ele nu numai că nu sînt nocive, dar ne permit să ne apărăm sănătatea. Iar în ce le privește pe cele nocive, tot secolul nostru ne dă și posibilitatea de a lupta împotriva-le. Pe cînd strămoșii noștri primitivi n-aveau această posibilitate. În pofida părerii că, necunoscînd excesele civilizației ei duceau o viață sănătoasă în sinul naturii și se alimentau rațional, oamenii primitivi n-au avut parte nici de una, nici de cealaltă, intrucît n-aveau posibilitatea de a alege. Se hrăneau cu ce puteau să-și procure și nicidecum rațional. Studiarea multor schelete preistorice a arătat că din alimentația posesorilor lor au lipsit o seamă de importante substanțe nutritive și, în primul rînd, vitaminele și sărurile minerale. În același timp, strămoșii noștri au fost la discreția multor boli pe care medicina actuală le-a făcut inofensive.

În plus noi, oamenii din secolul XX, mai avem și un alt avantaj față de străbunii noștri primitivi. El se numește rațiune și e socotit de mulți specialiști ca o imensă forță în combaterea bătrâneții. Gerontologul englez Justine Glass spune: „O idee o dată adoptată se transformă într-o forță considerabilă. Ea pătrunde în subconștient și poate influența comportarea și chiar țesuturile corpului omenesc. Medicii confirmă acest adevăr, insistînd asupra rolului pe care îl are atitudinea și convingerea bolnavului, în cursul însănătoșirii sau prevenirii bolii. De aceea, convingerea că durata vieții omenesci nu depășește 70 de ani trebuie respinsă categoric. Îndoiala poate submina forțele organismului, poate sabota orice efort...” În continuare, J. Glass citează cazul unor foști studenți ai Colegiului de medicină al Universității Columbia, care au fondat un comitet al longevității. Scopul acestui comitet — care există și azi — este de a preveni îmbolnăvirile și de a crea condiții pentru prelungirea vieții. Vîrsta medie a membrilor comitetului este de 70 de ani; mulți sînt octogenari. Care sînt meto-

dele pe care le utilizează pentru a împlini dezideratul de mai sus? Desigur, ei recurg și la mijloacele recomandate de medicină, printre care o alimentație rațională, tratamente endocrine, dar în special la activități utile. În felul acesta membrii Comitetului longevității demonstrează, prin forța exemplului propriu, că perioada de viață activă, sănătoasă, poate fi prelungită și prin participarea conștientă a celor interesați.

Făcînd deci apel la rațiune, gerontologii ne sfătuiesc: pentru a obține cele mai bune rezultate, să nu ne bazăm exclusiv pe intervenția medicinii; să respingem categoric orice convingeri pesimiste; să nu ne gîndim nici o clipă că ne pîndește bătrînețea și, o dată cu ea, bolile. Gîndurile de acest fel nu trebuie,

Dar ce exemple ne oferă istoria în legătură cu oamenii? Unele popoare vechi, pelasgii, de pildă, socoteau că a muri la 70 de ani însemna a-ți da sfîrșitul în floarea vîrstei. Platon, Xenofon, Pitagora amintesc că pelasgii trăiau pînă la 200 de ani și că puterile nu-i părăseau iar părul nu le încărunțea pînă la sfîrșitul zilelor. Medicul Galenus a trăit 140 de ani. Socrate a murit la 106 ani (dar, se știe, a fost condamnat la moarte), Sofocle la 130 de ani. În diverse registre de stare civilă gerontologii au descoperit oameni care au trăit 120 și chiar 170 de ani. Cu acest prilej a fost descoperit și recordul de durată a unei căsnicii: 147 de ani. Soțul a murit la 173 de ani, soția la 184. Ar mai fi avut nevoie de numai cîțiva ani pentru a-și serba „nunta de briliant”! Astăzi sînt celebri azerbaidjanul Șirali Muslimov (166 de ani), iranianul Seid Ali (195 de ani) și, evident, copiii acestora, care au trecut de 100 de ani.

Și totuși, foarte mulți spun că nu le-ar plăcea să trăiască pînă la o vîrstă atît de înaintată. Ei își închipuie, desigur, că prelungirea vieții este sinonimă cu prelungirea bătrîneții și a afecțiunilor legate de ea (în accepția „tradițională”). Dar, repetăm: prin prelungirea vieții gerontologii înțeleg creșterea perioadei de tinerețe, de maturitate, deci a perioadei cînd organismul se află în deplînată puterilor. Mulți semeni de-ai noștri au și învățat, dacă nu să oprească în loc tinerețea, cel puțin să întîrzie instalarea bătrîneții. În acest sens exercițiul mintal e la fel de important ca și cel fizic. Oamenii care știu să întîrzie apariția bătrîneții știu și să aducă o contribuție importantă la viața activă a societății, la îmbogățirea resurselor și a bunăstării omenirii. Ei nu îngăduie, conștient, creierului lor să îmbătrânească, așa cum nu i-au îngăduit longevivii citați mai sus sau Einstein, Filatov, Darwin și alții alți mari făclieri ai științei și culturii.

Citînd acestea, cineva se va întreba poate: bine, dar cum putem împiedica creierul să îmbătrânească, de vreme ce tot știința afirmă că celulele nervoase se uzează și nu se mai refac? E adevărat, știința nu cunoaște o metodă de „restaurare” a neuronilor. Dar, în cursul existenței lor, celulele nervoase trec printr-un proces permanent de autorefacere și de adaptare biochimică a protoplasmiei. Această remarcă a savantului Bogomoleț, adoptată de gerontologi, explică de ce distrugerea unor celule nervoase nu împiedică buna funcționare a mecanismelor sistemului nervos. Mai mult, acest sistem poate funcționa cu maximum de eficacitate chiar în perioada numită azi, pe nedrept, bătrînețe.

Știința modernă nu-și precupește eforturile spre a demonstra acest adevăr și a înrădăcina în conștiința omului că așa-zisa bătrînețe are un singur dezavantaj: că e și ea trecătoare...

documenta.

documentar docum
mentar documentar du
documentar document.
mentar documentar docu
r documentar documentar
umentar documentar docu
ar documentar documentar
icumentar documentar docu

IN LUMINA PROGRAMULUI DE ACȚIUNE IDEOLOGICO-EDUCATIVĂ

Pentru frumusețea și belșugul vieții, cu dîrză conștiință revoluționară

Muncitorii din uzina noastră, ca și toți cei ce muncesc din întreaga țară, ca întreg poporul nostru, au primit cu adîncă mulțumire propunerile făcute de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, în vederea îmbunătățirii activității politico-ideologice, de educare marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii.

Personal, m-am gândit și eu la vastul fond de probleme cuprinse în expunere și mai cu seamă la pasajele referitoare la educarea omului nou în societatea noastră socialistă.

În curînd, uzina noastră va împlini o jumătate de veac de la înființarea ei. Cînd ne uităm în urma noastră, vedem că avem destule lucruri cu care ne putem mandri. Dar eu cred că, în primul rînd, trebuie să privim în viitor, pentru că și țara noastră, poporul nostru își au priverile așintite înainte, către o viață luminoasă și fericită pe care înaintașii noștri abia dacă cutezau s-o prevadă. Este, însă, mi se pare, limpede pentru oricine că dacă vrem ca țara noastră dragă să fie așa cum o visăm cu toții, apoi acest lucru nu se poate realiza decît de oameni însuflețiți de o dîrză conștiință revoluționară, de oameni care să dobindească realizări tot mai impresionante în îndeplinirea sarcinilor trasate de partid și poporul nostru. Numai așa își poate îndeplini, de altfel, clasa muncitoare rolul ei de clasă conducătoare, numai așa își poate construi poporul, stăpin pe soarta lui, o viață frumoasă și îmbelșugată, numai așa poate deveni realitate participarea maselor la conducerea societății.

Fiecare la locul nostru de muncă trebuie să fim pătrunși de adevărul că dezvoltarea forțelor de producție trebuie să meargă mină în mină cu ridicarea nivelului conștiinței politice a maselor celor mai largi, fără de care nici nu se poate concepe, de altminteri, construirea în cunoștință de cauză a socialismului. De aceea, ca să mă întorc la uzina noastră, e bine ca și la noi să nu se uite că din sistemul conducerii întreprinderii face parte și organizația de partid, care trebuie să impună cu mai multă exigență principiul că în momentul de față, cînd însemnătatea aspectului politic al întregii noastre activități se accentuează într-o măsură fără precedent, fiecare muncitor, fiecare tehnician și inginer să fie înarmați cu solide cunoștințe ideologice și teoretice. Pentru că numai

asa ne putem manifesta cu adevărat competența politică și de specialitate la locul de muncă respectiv. Căci se înșală pe el și pe alții acela care crede că specializarea în profesie, oricît de temeinică ar fi, poate înlocui pregătirea politică.

Pentru a merge înainte spre comunism, trebuie să înlăturăm din drumul nostru tot ce ne poate crea greutăți, toate mentalitățile și practicile învechite și să încurajăm, în același timp cu dezvoltarea forțelor de producție, și perfecționarea relațiilor de producție, transformarea conștiinței comuniste într-o uriașă forță revoluționară a societății noastre, cum spunea cu atîta dreptate tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Gheorghe Buruc

Lăcătuș, șef de echipă la Uzinele „23 August” — București

Se impune o confruntare de idei la nivelul societății socialiste

Larga dezbateră care se desfășoară în momentul de față în țara noastră în legătură cu activitatea și orientarea tuturor forțelor spirituale și morale chemate să contribuie în mod creator, eficient și partinic la opera de educare cultural-politică a maselor este un eveniment de o deosebită importanță. O asemenea dezbateră este firească într-o perioadă cînd evoluția societății noastre de azi — ajunsă la o treaptă de dezvoltare de care sintem cu adevărat mandri — reclamă o confruntare a datelor de ordin suprastructural cu realizările impunătoare obținute pe plan politic, social și economic.

Istoria a cunoscut destule exemple cînd în ritmul de evoluție al unor societăți s-au produs decalaje, mai mult sau mai puțin pronunțate, între cele două sfere de afirmare creatoare a energiei omenești: cea spirituală și cea materială. Au existat, o știm cu toții, epoci cînd creațiile spirituale ale unor pătri subțiri se bucurau de o strălucitoare eflorință, în detrimentul condițiilor și nivelului de viață foarte scăzut al maselor populare, după cum, de asemenea, au fost epoci cînd avîntul economic, prosperitatea materială și opulența claselor suprapuse duceau, voluntar sau involuntar, la stagnarea sau chiar degradarea valorilor de ordin spiritual și moral. Și poate că nu greșeau chiar de tot unii istorici cînd afirmau că anumite civilizații înfloritoare la un moment dat s-au prăbușit iremediabil și pentru totdeauna datorită faptului că acest decalaj dintre valorile spirituale

și valorile materiale atinsese proporții atît de mari, încît echilibrul nu mai putea fi restabilit.

Această digresiune istorică mi-a fost sugerată, tocmai prin contrastul izbitor pe care-l presupune, de caracterizarea făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu societății românești de astăzi, atunci cînd a spus:

„Ca rezultat al tuturor transformărilor în structura socială, al apropierii care are loc între clasa muncitoare, țărănime, intelectualitate, al rezolvării juste a problemei naționale și întăririi unității dintre oamenii muncii fără deosebire de naționalitate, societatea românească parcurge un proces continuu de dezvoltare în toate domeniile de activitate, de omogenizare; se întărește continuu unitatea întregului popor în jurul partidului nostru comunist, pe baza ideologiei marxist-leniniste”.

Ampla expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu la consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și culturale-educative conține o analiză adîncă și amănunțită a realității de astăzi din țara noastră, ea evocă și subliniază, într-o viziune precisă și cuprinzătoare, uriașele înfăptuiri care au îmbogățit peisajul economic al României în ultimii ani. Ideea de bază a expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu este, mi se pare, în acest sens tocmai aceea de a se contura o viziune de ansamblu riguroasă asupra efortului de înflorire continuă a societății noastre socialiste, de a se corobora activitățile materiale cu cele spirituale, cultural-educative, în așa fel încît să se evite discrepanțele între aceste două domenii, să se obțină o armonizare cit mai deplină între ele, ca o primă condiție a bunului mers înainte al societății noastre contemporane.

Problemele abordate astfel sînt de maximă importanță pentru ziua de astăzi și cea de mâine a României socialiste și modul cum au fost ele receptate de oamenii de cultură și artă și, mai ales, cum încep ele a fi materializate sînt de cel mai bun augur pentru noua perioadă de înflorire a literaturii și artelor noastre socialiste.

Scriitorii, și în genere toți cei care activează pe frontul literaturii și artelor, trebuie să se simtă mîntăți ai celei mai nobile cauze: luminarea poporului în spiritul ideologiei marxist-leniniste și demni de acest imperativ major. Ei trebuie să creeze opere care să exprime patosul vremii noastre, frumusețea morală a noului tip de om care se naște sub ochii noștri și marile împliniri ale poporului.

În această ordine de idei, expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu este una dintre cele mai sagace, mai juste și mai instructive consecutări ce s-au putut face asupra fenomenului de cultură și civilizație dintr-un moment anumit și dintr-o țară anumită, iar dezbateră declanșată de ea, și la care participă cu însuflețire un întreg popor, este cea mai elocventă dovadă că ideile secretarului general al partidului întregesc adeziunea unanimă a celor ce trăiesc și muncesc între fruntările acestei țări.

Pericle Martinescu

TRANSPORTURI

În întrecere cu Anteu și Jumbo-Jet

Asociația dintre pasărea colibri și un urs pare absurdă la prima vedere. Utilizată însă într-un domeniu foarte important al aviației moderne își găsește justificarea. Stilul de zbor al minusculei păsărele tropicale, care cîntărește numai două grame, i-a inspirat pe savanți și pe constructori. Pasărea colibri bate din aripi de 100 de ori pe secundă și această viteză îi permite să facă tot felul de manevre în aer și mai cu seamă să planeze pe loc. Performanțele ei au furnizat aviației noi soluții tehnice pentru elicoptere. Mișca este porecla rusească a ursului, echivalentul lui Moș Martin, și supranumele dat de inginerii și piloții de încercare sovietici primului mare elicopter, Mi-6 (a cărui denumire oficială vine însă de la constructorul Mihail Mil), astăzi o apariție familiară pe marile șantiere de construcții. Ultimul Mișka, Mi-12, este exact de două ori mai puternic decît el și poate ridica greutatea de 40 tone.

Ce înseamnă însă o capacitate de încărcare de 40 tone în aerotehnică? O comparație va fi edificatoare. Cel mai mare avion de pasageri de la începutul deceniului trecut, turbopropulsorul Tu-114 „Rossia” lua la bord pînă la 30 035 kg sarcină utilă. Între 1960—1962, Tu-114 a stabilit peste 30 de recorduri mondiale și la primele lui apariții peste hotare a stîrnit vîlvă. „New York Herald Tribune” a scris la vremea aceea: „Este cel mai mare avion care a aterizat vreodată în S.U.A.”. Elicopterul Mi-12 depășește cu încă 10 tone capacitatea lui Tu-114. În avia-

ția civilă, el nu mai are alți rivali decît avioanele uriașe de transport An-22 („Anteu”) și „Jumbo-Jet” al fir-

Roțile gigantului au un diametru de 1,70 m

mei Boeing, iar printre elicoptere ocupă un loc cu totul aparte.

Pentru a putea ridica o asemenea greutate, Mi-12 posedă, la capătul fiecăreia din cele două aripi, cite două turbine cu gaz de cite 6 500 CP. Fiecare pereche de turbine acționează o elice cu 5 pale. Diametrul unei elice este de 35 m, iar suprafața cercului descris de 961,6 m². Cabina de pilotaj cu două etaje are dimensiunile unui elicopter obișnuit de patru tone. Ușa de încărcare este rabatabilă și lasă să pătrundă în fuzelaj chiar și vehicule rutiere grele, pentru al căror acces se instalează un pod amovibil. O macara montată în acoperișul fuzelajului ușurează încărcarea elicopterului cu marfă. Numai anvelopele celor 4 roți principale au diametrul de aproape doi metri, iar grosimea, de 68 cm.

LA ORDINEA ZILEI

Automobilul, o problemă socială

La începutul acestui an s-a anunțat că industria de automobile a U.R.S.S. realizează cu succes prevederile celui de-al optulea plan cincinal (1966—1970). În acest rîstimp ea livrase mai bine de 4 000 000 de autoturisme, autocamioane și autobuze. Investițiile făcute în cei cinci ani fuseseră egale cu totalul fondurilor fixe.

În același timp se puseseră bazele unor noi și mai mari întreprinderi (ca, de pildă, uzina de la Togliatti, construită în colaborare cu firma Fiat și care va produce 600 000 de turisme pe an). De altfel — cum am mai anunțat — acest gigant industrial a și început să producă. Alte uzine, producătoare de subansamble, sînt în construcție la Melekes, Belebei, Vologda etc. Iar pe Kama, în R.S.S.A. Tătară, se edifică cea mai mare uzină de autocamioane din lume.

Noul cincinal (1971—1975) prevede modernizarea uzinelor existente și intrarea în funcțiune cu toată capacitatea a celor începute în cincinalul precedent. Uzina „Komsomolul leninist” din Moscova va lansa un nou model de turism cu 5 locuri, mai economic, mai confortabil, cu linii mai moderne și o viteză maximă de 150 de kilometri pe oră. Uzina din Ulianovsk va începe să producă vehicule orice-teren. Uzina din Togliatti va lucra cu tot randamentul prevăzut...

De ce a fost însă hotărîtă producerea în serie mare a tipului de autoturism care va fi fabricat acolo?

La această întrebare, Alexandr Tarasov, ministrul Industriei de Automobile a U.R.S.S., a răspuns:

— Să nu uităm că despre automobilul modern există concepții diferite. Industria de automobile americană, de pildă, face mare publicitate vehiculelor mari și puternice, înzestrate cu motoare de 300—350 CP, foarte rapide și scumpe. Cuvintele de ordine ale industriașilor americani sînt: luxul, strălucirea care ia ochii și reclama. Obiectivele industriei de automobile sovietice sînt de altă natură. Noi avem nevoie de vehicule de serie mare, solide, rapide și comode. Asta-i explicația pentru predilecția noastră către un automobil de mic litraj, confortabil. Luînd la bord 5 persoane, el poate dezvolta o viteză de 140 de km — ceea ce ni se pare destul de rezonabil.

Evident, dezvoltarea producției de automobile va da naștere unor noi probleme în cadrul triumfului „automobil — om — societate”. Și în primul rînd necesității unei vaste rețele de sta-

Turismele produse de uzina din Togliatti au început să devină familiare și pe marile stații feroviare ale U.R.S.S.

țiuni-service. În U.R.S.S. se preconizează ca serviciile de după vînzare să fie asigurate chiar de uzinele producătoare, de care vor depinde stațiile-service. Centre de dispecerat regionale vor veghea ca acestea să fie totdeauna aprovizionate cu piesele de schimb necesare.

JURNALUL DIN COLIBA NĂRUITĂ

Drama din insulele Crozet

„Istoria navigației cu pinze amintește deseori de insule care au adăpostit cindva naufragiați scăpați din catastrofe celebre: insula Cocos, Sable, Tobago, Mas-a-tierra, Tristan da Cunha etc. Trecutul lor — ca și al multor altora — abundă în taine rămase pînă acum nedezlegate, în episoade tragice, în cumplite drame omenești. Întîmplările petrecute în aceste insule nelocuite, pierdute în largul unor mări aproape pustii, departe de drumurile maritime, ar putea alcătui o adevărată „Antologie a misterelor.“

În sudul Oceanului Indian, aproape de hotarele Antarctidei, într-o zonă unde marea e mai tot timpul bîntuită de furtuni se află arhipelagul Crozet. Aspru, inospitalier și tîmțos! Omul care debarcă pentru prima oară în aceste insule are senzația că așa trebuie să fi arătat Terra într-o depărtată eră geologică. Țărmurile stîlcoase sînt împroșcate zi și noapte de miriade de stropi. Valurile se rostogolesc cu zgomot și ecoul lor se răspîndește departe printre stîncile negre de bazalt. Bazalt negru, ocean sur, mohorit, recife înfricoșătoare. Numai un marinar temerar ar cuteza să acosteze în această zonă.

Vara vîntul bate fără întrerupere și cad frecvent ploii torențiale. Iarna insulele sînt în stăpînire uraganelor și trombelor marine. Nicăieri nici un copac: abia dacă ici-colo răzbate la suprafață cite un firicel de iarbă pipernicit. Țărmurile sînt presărate cu rămășițe de corăbii. Nimeni n-ar putea spune cite nave au fost înghițite de valuri acolo.

Insula cea mai apropiată de arhipelag, Kerguelen — cu o suprafață egală cu aceea a Corsicii — a fost descoperită la sfîrșitul secolului XVIII de o expediție antarctică franceză condusă de Yves-Joseph de Kerguelen. În următorii 150 de ani pe Kerguelen și Crozet au acostat din cînd în cînd baleniere norvegiene, care au adus în insule cerbi din Mauriciu; animalele s-au acclimatizat repede și s-au înmulțit. Prima încercare de a popula insula Kerguelen a fost făcută în 1928, cînd francezii au construit acolo o fabrică de conserve de langustă. Dar într-o bună zi, într-o încăierare, muncitorii s-au împușcat unul pe altul. Cimitirul sărăcăcios de pe o colină pustie este acum unica mărturie a acestei dezolante tragedii.

Încît Kerguelen a fost populată cu adevărat abia în 1949, cînd Direcția teritoriilor sudice și antarctice din Franța a înființat acolo o stație de cercetări științifice. De atunci, în insulă lucrează circa 70 de geologi, biologi, glaciologi și meteorologi, care studiază magnetismul terestru, razele cosmice, urmările sateliților artificiali ai Pămîntului.

Recent, în arhipelag au fost descoperite citeva file îngălbenite de jurnal, abandonate într-o colibă pe jumătate năruită. Ele au o vechime de 146 de ani; notațiile au fost făcute de un marinar rus, pe nume Roskov, despre care acum nu se știe însă nimic altceva decît ceea ce el însuși a scris.

Insemnări de acum 146 de ani

Se scria 28 mai 1825. Spre ghinionul meu, în ziua aceea am pornit într-o călătorie pe mare cu goeleta „Aventura“ din Port-Louis (Île-de-France, astăzi insula Mauriciu — N.R.) spre insulele Crozet. Ne mînau într-acolo dorința de a cunoaște arhipelagul și speranța unui câștig bun. Voiam să debarcăm în insulă și să ne umplem butoaiile cu untură de focă. Armatorul M. Blak incredințat vinătoarea lui M. Fotheringham. Echipajul era alcătuit din 16 inși: francezi, englezi, spanioli, portughezi și olandezi. Un

amestec de naționalități, cum se întîmplă de obicei cînd e vorba de alcătuirea unui echipaj pe o navă din colonii, unde marinarii sînt puțini și foarte scump plătiți.

În seara zilei de patru iulie, după o călătorie grea, am zărit la orizont o fișie de uscat, iar a doua zi am aruncat ancora, în rafalele puternice ale vîntului de nord-vest, lîngă insula Orientală din arhipelagul Crozet. Insula era acoperită de zăpadă, cerul negru, amenințător, iar vîntul bătea cu furie.

Vremea proastă a ținut pînă la 25 iulie, cu alte cuvinte 20 de zile, în care timp n-am putut debarca pe țărm ca să ne aprovizionăm cu apă. De la 10 iulie scăzusem rația la un pahar pe zi,

Fauna din Valea Abundenței

Iar la 25 iulie nu mai aveam apă de loc, încît am hotărît să trimitem în insulă o barcă înainte ca vremea să se înrăutățească și mai mult. În scurta, dar primejdioasă expediție, au plecat nouă inși, pe care curînd l-am văzut debarcînd pe țărm. Din cauza valurilor înalte nu s-au putut înapoia pînă scara. În cursul nopții însă lanțurile ancorii noastre s-au rupt, încît am ridicat imediat velele și ne-am trezit în larg...

29 IULIE. După încercări repetate, dar infructuoase de a ne apropia de uscat ne-am dat seama, desperați, că ne rătăcisem. Nimeni nu știa unde era insula pe care debarcaseră oamenii noștri. Un val uriaș ne-a zvrilit pe un recif. O lovitură cumplită a zguduit goeleta. Arborele mare s-a prăbușit pe punte. Un alt val ne-a zmulș de pe recif și ne-a aruncat pe un altul, la vreo 200 m de uscat. De astă dată vasul s-a frînt în bucăți și fiecare din noi a încercat să se salveze cum putea. Eu m-am aruncat în apă. Curînd, un talaz puternic m-a zvrilit pe țărm izbîndu-mă cu atîta furie de o stîncă, încît mi-am pierdut cunoștința.

Cînd mi-am venit în fire și am privit în jur am mai zărit cîteva tovarăși de nenorocire. Am mulțumit cu toții cerului că se milostivise de noi și ne ajutase să ne potolim setea. Apoi prima noastră grijă a fost să ne înjghebăm un adăpost din resturile navei. Pentru încălzit am folosit grăsimi de focă. Mai întîi, carnea animalelor pe care le vinam cu lovituri de vislă ni s-a părut necomestibilă, dar pînă la urmă, hămesiți de foame, am înfulecat-o cu lăcomie.

16 AUGUST. A nins toată ziua. Cum n-aveam nimic de mincare, am riscat și am pornit în căutare de foc. Spre disperarea noastră, însă, după o cursă dificilă pe nisipul țărmului, ne-am întors cu mina goală; a trebuit dar să împărțim resturile de carne din ajun

în șapte bucățele, fără să ne putem, însă, potoli cit de cit foamea.

17 AUGUST. Vreme la fel de proastă ca în ajun. Nemîncați, eram sleiți de puteri. Spre seară ne-a cuprins pe toți o slăbiciune cumplită. Noaptea de 17 spre 18 a fost teribil de chinuătoare, o noapte de tristețe, de gînduri tulburătoare și regrete amare.

18 AUGUST. A mai trecut o zi. Privirile ne rătăceau în jurul colibei, dar nu vedeam nimic. Eram și mai slăbiți decît în ajun, încît parte dintre noi nu mai puteau ieși afară.

19 AUGUST. Doi tovarăși de-ai noștri erau în agonie. Dar eu mai aveam totuși destulă putere ca să mă pot duce pe Țărmul Abundenței, pe care-l descoperisem cu două săptămîni

reportaj, reportaj reportaj, portaj reportaj reportaj reportaj, reportaj reportaj reportaj reportaj, ortaj reportaj reportaj reportaj, i reportaj reportaj reportaj, ortaj reportaj reportaj reportaj, j reportaj reportaj reportaj

bă, dar după numai cîteva minute s-a înapoiat scoțînd niște răcnete din care nu deslușeam nimic. La întrebările mele disperate răspundea doar prin gesturi și urlete suspecte. Am crezut că-și pierduse mințile. Nici nu era de mirare după încercările prin care trecuserăm. Dar el m-a chemat afară. L-am urmat și am văzut o corabie care venea spre insulă. Doamne dumnezeule, era la numai trei mile.

Aici se sfîrșește jurnalul lui Roskov, care a însemnat numai grelele încercări prin care a trecut timp de 18 luni, cit a stat în insulă, fără a arăta și motivul pentru care își părăsise patria. Poate că avusese însă motive bine întemeiate. Cum nu le cunoaștem, nu ne rămîne decît să facem supoziții.

Poate că Roskov a fost un marinar fugit de pe o corabie rusă, care făcea pe atunci o călătorie în jurul lumii. După cum nu-i exclus ca să fi fost un soldat care dezertase din armata rusă și ajunsese la Paris după înfringerea armatei lui Napoleon. Oricum, relatările lui sînt singura mărturie scrisă despre tragedia care s-a consumat atunci pe micuța insulă din Oceanul Indian.

Mesajul unui albatros

După 62 de ani de la naufragiul goeletei „Aventura“, în arhipelagul Crozet s-a mai petrecut, însă, o dramă. La 22 septembrie 1887, niște pescari au găsit pe țărm, lîngă portul australian Fremantle, un albatros în agonie. Pasărea avea prinsă la gît o plăcuță metalică pe care scria, în franceză:

„Treisprezece naufragiați și-au aflat adăpost în insulele Crozet. 4 august 1887“. Știrea despre această descoperire ieșită din comun a fost publicată mai întîi în ziarele australiene, după care a văzut lumina tiparului și presa engleză și franceză. După cîtva timp, o firmă comercială din Bordeaux a formulat ipoteza că ar putea fi vorba despre echipajul unui vas de-al ei, „Tamaris“, care dispăruse fără urmă. Nava plecase cu cîteva luni înainte din portul Bordeaux și în drum spre Noua Caledonie trecuse pe lîngă arhipelagul Crozet.

Socotind întemeiată această supoziție, ministrul Marinei, căruia i s-a adresat firma, a telegrafiat comandantului unei escadre franceze care patrula pe atunci în Oceanul Indian, cerîndu-i să trimită imediat o navă în Crozet. Guvernul englez a hotărît și el să participe la această acțiune. Încît vasul francez „Murette“ și crucișătorul englez „Thalia“ au pornit spre arhipelag.

Pe una din asprele insule, marinarii au găsit urme lăsate de oameni: bordeie, focuri stinse, oase de pinguini și pește etc. În cele din urmă au descoperit o mică piramidă de piatră, în interiorul căreia era o cutie de conserve cu un bilețel.

„Goeleta „Tamaris“ din Bordeaux, cu 13 marinari la bord, a eșuat, pe o ceață groasă, pe recifele de lîngă Île des Cochons. Pînă la urmă, „Tamaris“ a izbutit să coboare de pe bancul de nisip, dar după trei ore pe punte a năvălit apa și vasul s-a scufundat. Luînd cu el toată provizia de pesmeți, echipajul s-a imbarcat în două bărci și a ajuns în această insulă. Am rămas pe stînga fișie de uscat timp de nouă luni. Acum proviziile sînt pe sfîrșite. Ne amenință moartea prin infometare. Pornim spre insula Possession. 30 septembrie 1887“.

Investigațiile care au urmat n-au dus la nici un rezultat: pe Possession, aflată la 80 de mile de Île des Cochons, nu s-a descoperit nimic. Drept care,

Lev Skriaghin

(Continuare în pag. 11-a)

VII, '71

Festivalul a luat startul

Luni 19 iulie, după un prolog festiv, cel de-al VII-lea Festival internațional al filmului de la Moscova a luat startul. Au început, adică, obișnuitele zile festivaliere, pline până la refuz. E de ajuns să amintim că juriul concursului de lung metraje artistice, ca să ne oprim numai la acest exemplu, are un program zilnic de șapte ore de vizionare. Și nu e singurul lucru pe care trebuie să-l facă. Celelalte ore din zi și o parte din cele din noapte sînt și ele ocupate și drămuite.

Forumul cinematografic moscovit, devenit tradițional, a debutat acum doisprezece ani. De atunci prestigiul lui a crescut neîncetat. Festivalul a cucerit poziții solide, a devenit foarte popular. Realitatea aceasta s-a reflectat în numărul, crescut de la o ediție la alta, al țării participante. Anul acesta participă optzeci și nouă de țări din toate cele cinci continente. Deviza Festivalului :

zineț. Filmele pentru copii se întrec la Palatul pionierilor din Moscova, juriul fiind condus de scriitorul Serghei Mihalkov, iar concursul scurtmetrajelor se desfășoară la Casa centrală a cinematografiei, sub președinția documentaristului Alexandr Medvedkin.

În afară de aceste forme de activitate specifică, participanții și oaspeții la Festival sînt invitați la o dezbateră cu tema: „Filmul în lupta pentru progresul social”.

Răspunzind interesului manifestat de cineaștii străini pentru filmul sovietic, organizatorii au prevăzut și în programul ediției curente o retrospectivă, în cadrul căreia vor rula cele mai bune filme, din diverse perioade, consacrate vieții, activității și luptei poporului sovietic.

Ca și în alți ani, oaspeții vor avea ample posibilități de a cunoaște viața

Insoțitori invariabili ai Festivalului, vînătorii de autografe...

„Pentru umanismul artei cinematografice, pentru pace și prietenie între popoare”, atrage cineaștii din toate generațiile, consacrați și începători. Anul acesta numărul actorilor și regizorilor, scenariștilor, scenografilor și criticilor, operatorilor, producătorilor și distribuitorilor prezenți la Moscova, e de 1500. Un adevărat record!

Festivalul de la Moscova este o mărturie a creșterii și maturizării cinematografiei animate de idealurile democratice și socialiste, care sprijină lupta popoarelor pentru pace, împotriva imperialismului și colonialismului. Pe ecranele Festivalului își găsesc larg locul filmele care exprimă încrederea în om, în progresul social, dorința de a feri omenirea de violență și distrugere, filmele cu tendință realistă.

Ca și în cursul edițiilor precedente, filmele „marie” sînt prezentate la Palatul Kremlinului. Juriul chemat să le aprecieze este prezidat de Grigori Ko-

oamenilor sovietici, realizările lor în construcția comunismului, bogata cultură multinațională a U.R.S.S.

REFLECTOR

● Vanessa Redgrave va fi Maria Stuart în filmul „Maria, regina Scoției”, iar Glenda Jackson, (laureată a premiului Oscar) rivala ei, Elisabeta a Angliei.

● Destine paralele: Magda Schneider și Marika Rökk, două stele ale ecranului austriac, au fost cam în același timp și cam la fel de celebre. Fiicele lor, Romy și Gabriele, le seamănă leit și le continuă cariera. Dar în timp ce Romy a considerat că numele, gata făcut, al mamei îl poate fi de ajutor, Gabriele a văzut în el o piedică. De aceea a preferat numele tatălui, regizorul Georg Jacoby (de altfel cunoscut și el). Intrucît însă atît Romy Schneider cît și Gabriele Jacoby sînt azi vedete, înseamnă că amîndouă au procedat bine și că, pe deasupra, au talent.

● Documentaristul cubanez Santiago Alvarez reconstituie pe peliculă împrejurările în care a fost asasinat generalul chilian René Schneider.

● Cuplul François Truffaut-Jean-Pierre Léaud s-a refăcut. După „Copilul sălbatic”, regizorul francez l-a solicitat din nou pe interpretul său preferat pentru rolul principal din filmul „Doi englezi și continentul”.

Fără cuvinte
Desen de L. Nemirovski

TEATRU

Fizicieni și (mai puțin) poeți

La teatrul „Mossoviet”, Iuri Zavadski și Evgheni Zavadski au pus în scenă piesa „Citeva zile agitate”. Este un spectacol despre fizicieni. Mai exact despre astrofizicieni. Apar pe scenă și poeți, dar planul întii este ocupat de oameni de știință. De altfel, în ultima vreme savanții au devenit eroii multor opere de ficțiune. Pentru că este epoca „lor”, pentru că la răscrucea importantelor descoperiri făcute în secolul nostru se întîlnesc cele mai arzătoare probleme ale actualității — probleme morale, cetățenești, politice.

Iuri și Evgheni Zavadski acordă actorilor deplină încredere și, cu ajutorul lor, organizează o interesantă dezbateră științifică dublată de una etică, o dezbateră despre înalta morală comunistă a omului de știință. Oponenții principali sînt Garanin, directorul unui institut de cercetări, și prietenul lui Arhanghelski, care nu-i dispus să țină seama de nimic altceva decît de propria-i activitate științifică. Deși divergențele dintre ei izbucnesc o singură dată într-un conflict deschis, ele străbat întreg spectacolul.

Garanin este strălucit interpretat de Rostislav Pliatt. Eroii lui este un om practic, descurcător, foarte pămîntean. Nimic din ce-i omenesc nu-i este străin — nici dragostea, nici dulceața celebrității și a succesului. Tocmai asta nu i-o poate însă ierta bunul prieten Arhanghelski, care nu trăiește decît pentru știință. „Pasiunea pentru știință e tot mai rară, iar abilitatea tot mai răspîndită” — îi reproșează acesta.

Acuzația e gravă. Dar este ea și justificată? Într-o oarecare măsură. Arhanghelski (rol foarte interesant, abordat de Gheorghii Jjenov) nu reușește să înțeleagă toate dificultățile, toată răspunderea pe care și-a asumat-o Garanin devenind directorul institutului. În această calitate el trebuie să se ocupe de treburi foarte diferite, uneori pur administrative, să intre în contact cu oameni care nu-l sînt întotdeauna simpatici, să țină seama de interese superioare, de stat, uneori în pofida propriilor pasiuni.

Dar nu-i mai puțin adevărat că aspectul lui omenesc lasă de dorit. Garanin a devenit indiferent față de oameni, s-a lăsat stăpînit de o îngîmfare rece. Poate uita o prietenie veche, nu ține seama de sentimentele fiului său, care suportă greu aventurile amoroase ale tatălui.

Garanin îl lasă pe Arhanghelski să se lanseze într-un experiment dificil, refuzînd să-l însoțească. Într-o conjunctură fatală, Arhanghelski moare. Vina tragediei întîmplate o poartă chiar acesta, cum atestă banda de magnetofon pe care a fost înregistrată experiența. Dar Garanin se simte totuși răspunzător de catastrofă. El a înțeles, în fine, că înainte de toate contează omul.

M. Kvasnețkaia

INTERVIU

De ce Cromwell?

— Ken Hughes, de ce ați ales pentru noul dv. film perioada lui Cromwell?

— Primo: cinematografia noastră a ignorat-o pînă acum. Secondo: momentul Cromwell a fost un moment de răscruce în istoria Angliei, un moment care a determinat tot destinul ei ulterior. Un popor care nu are trecut, n-are nici prezent și nici viitor. Ca să înțelegi ce se întîmplă azi, trebuie să știi ce a fost ieri. Lenin a subliniat în repetate rânduri importanța studierii istoriei. Din păcate tineretul nostru nu prea cunoaște istoria țării sale, de aceea trebuie să i se aminească încă și încă o dată de rădăcini, de izvoare. Istoria este o cheie pentru înțelegerea prezentului.

Să luăm un exemplu: multora li se pare surprinzătoare situația dramatică din Irlanda de Nord, ciocnirile violente dintre protestanți și catolici. Dar există o legătură directă între ceea ce se petrece azi și ceea ce se petrecea pe vremea lui Cromwell cînd, sub conducerea lui, Anglia protestantă a purtat război împotriva Irlandei catolice. Urmarea a fost că Irlanda s-a rupt în două părți: una a rămas independentă, cealaltă a fost integrată de Marea Britanie. Cromwell, care era foarte credincios, vroia să „purifice” religia, să o facă simplă și accesibilă. De pe aceste poziții a atacat biserica catolică. Ar fi fost de dorit ca răfuielele religioase să rămînă un element de istorie îndepărtată. Dar ecurile lor se fac auzite în încordatele conflicte la care asistăm azi.

— Filmul are multe scene de lupte grele, adică greu de realizat. Ați avut dificultăți?

— Luptele cele mai grele le-am dat cu producătorul. Și de obicei nu s-au sfîrșit în favoarea noastră. Odată ne-a luat toți caii. Cum să filmezi însă o luptă fără cai?! Dar, bine că am găsit totuși un producător.

Ideea filmului „Cromwell” o port de zece ani. După scenariul inițial urma să fie un film de vreo cinci ore. Dar cum distribuitorii noștri nu sînt obișnuiți cu asemenea lungimi, a trebuit să-l reduc la jumătate. Însă nici atunci nu s-a găsit nici un producător englez dispus să se apuce de o treabă atît de complicată și scumpă. Așa încît acest film despre istoria Angliei a trebuit să-l fac pentru o companie americană și pe bani americani. Cînd a fost gata, s-au mai tăiat cîteva scene, operație care n-a făcut filmului nici un serviciu, dar mi-a adus în schimb mie observații critice. În ansamblu, filmul a fost, totuși, foarte bine primit, a căpătat și cîteva premii. Succesul îl datorează în mare măsură talentului interpreților. Richard Harris (Cromwell), Alec Guinness (Carol I) sînt la înălțime.

— Vă rugăm să ne spuneți cîteva cuvinte despre dv.

— Mi-am început cariera în cinematografie ca mecanic de proiecție. N-aveam unde învăța regia de film; la noi nu există institute de specialitate. După aceea am lucrat ca operator de sunet la radio, pînă s-a ivit în fine posibilitatea de a turna un film. E vorba de „Joe Macbeth”, o versiune modernizată a lui Shakespeare, a cărei acțiune se petrece într-un mediu de gangsteri. Tema era foarte interesantă: lupta pentru putere, mecanismul ei... După aceea am făcut alte zece filme. Unul dintre ele — „Procesul lui Oscar Wilde” — este cunoscut publicului sovietic. M-am prezentat cu el la Moscova la Festivalul din 1961, cînd protagonista, Peter Finch, a cîștigat premiul de interpretare. Atunci, în timpul întîlnirilor și discuțiilor cu colegii sovietici, mi-a venit ideea să realizez un film despre revoluția rusă, despre cele „zece zile care au zguduit lumea”. Ideea m-a interesat foarte mult, dar cînd am propus-o producătorilor americani, s-au uitat la mine ca la un nebun. De atunci au trecut zece ani, iar acum americanii găsesc că tema nu e chiar atît de rea.

— Ce proiecte aveți?

— Sper să fac totuși, cu timpul, filmul despre cele „zece zile”. Dar deocîndată mă preocupă altceva. Vreau să realizez un film despre Karl Marx, despre perioada londoneză a vieții lui. Tot eu scriu scenariul, pentru care am citit o sumedenie de cărți pe această temă. Cred că între „Cromwell” și filmul pentru care mă pregătesc există o legătură directă. Căci revoluția burgheză, care s-a produs în Anglia acum trei sute de ani, a însemnat un pas necesar spre revoluțiile al căror marotor este secolul nostru.

(Din „Sovetski ekran”)

FIZICĂ

Ultimii sosiți: partonii

Pentru a ști dacă un corp e rigid sau flexibil, dacă e alcătuit deopotrivă din părți dure și moi, cel mai simplu mijloc — o știm cu toții — este de a-l apăsa sau a-l lovi. De altfel cam așa procedază și fizicienii atunci când sondează structura intimă a materiei. Bombardind lame metalice foarte subțiri, Rutherford — de la a cărei naștere se împlinesc anul acesta 100 de ani — a dovedit în 1911 că atomii au o masă neomogenă și inegal repartizată: un nucleu foarte mic și foarte dur, în care se află concentrată aproape toată masa, înconjurat de particule extrem de ușoare și depărtate de el, electronii.

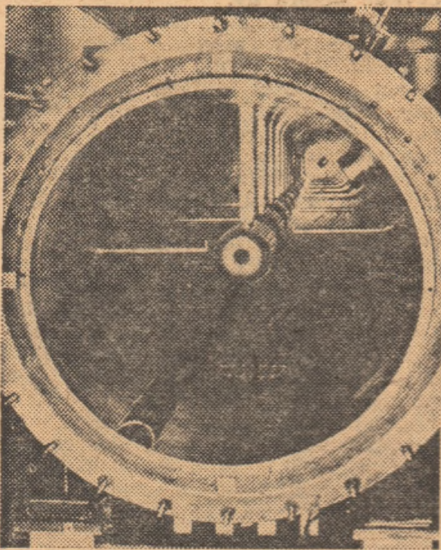
Curînd, bombardînd tot mai puternic nucleul, s-a descoperit că el putea fi spart în mai multe fragmente și că, la rîndul lui, era alcătuit din două tipuri de particule: protonii și neutronii. Se ajunsese, în sfîrșit, la două particule fundamentale, indivizibile sau protonii și neutronii erau ei înșiși compuși din elemente mai mici?

O vreme s-a crezut că prima posibilitate era cea adevărată. De un număr de ani încolțise însă bănuiala că protonii și neutronii ar putea avea, la rîndul lor, structuri interne complexe, cuprinzînd corpusculi și mai mici cărora, în lipsă de ceva mai bun, li s-a dat numele de partoni.

Evident, un răspuns exact nu era deloc ușor de dat. Numai acceleratoare fantastic de puternice puteau exercita bombardamente cu o putere și intensitate destul de mari spre a se sonda constituția protonilor și neutronilor (tipuri de particule desemnate adesea sub denumirea generică de nucleoni). Nucleonul are un diametru egal cu a zecea-miliarda parte dintr-un milimetru și este de zece ori mai mic decît nucleul care, la rîndul lui, este de zece mii de ori mai mic decît atomul. În aceste împrejurări, numai proiectile foarte mici îi puteau atinge.

Conform acestui raționament s-a trecut la construirea unei mașini care să accelereze electroni. Simplificînd desigur, lucrurile se petrec cam așa: după ce străbat trei kilometri în linie dreaptă, electronii sînt accelerați în această mașină pînă cînd ating 99,999 999 997% din viteza luminii. După care sînt deviați și trimiși într-o cameră cu hidrogen. Cum nucleul de hidrogen este compus dintr-un proton și dintr-un neutron, fizicienii socoteau că vor putea observa ciocniri între electronii proiectile și nucleonii din ținta imobilă.

Și, într-adevăr, observațiile făcute duc acum la concluzia că, la fel cu atomul, nucleonul nu pare să fie un corp omogen, care să se comporte ca

După ce parcurg 3 km în tubul unui accelerator liniar, particulele-proiectile ating aproape viteza luminii

un punct, ci mai degrabă ca un obiect de dimensiuni finite, cu părți dure în mijlocul unui ansamblu mai moale.

Dar ce sînt aceste părți dure din nucleoni?

Ce forțe uluitoare de puternice rețin acești corpusculi în nucleoni?

În orice caz, cred fizicienii, aceste forțe trebuie să fie cu siguranță mult mai mari decît acelea care unesc protonii și neutronii din nucleu, întrucît pînă acum a fost imposibil ca ele să fie dissociate din nucleoni. Dar nimeni nu poate spune încă nimic precis despre natura lor. Se crede totuși că partonii ar putea fi particulele atît de mult căutate, dar niciodată descoperite, deci ipotetice, în care unii sa-

vanți văd constituentul ultim al materiei.

Atomi, nuclee, nucleoni, partoni... Istoria pare a se repeta, iar jocul cu construcția materiei se complică mereu. Încît la fel de bine ne putem și întreba dacă ei va avea vreodată un sfîrșit.

— E adevărat că a trebuit să arunc fierăria asta, în schimb am lăcut loc pentru toate bagajele...
Desen de B. Bosart

FIZIOLOGIE

Telecomanda creierului

Cel mai complicat organ — făurît de natură în milioane de ani de evoluție — este fără îndoială creierul uman. Deși cunoștințele despre structura, funcțiile sau maladiile sale s-au înmulțit vertiginos în ultimul timp, creierul uman mai ascunde totuși multe secrete, păzite de cele peste 15 miliarde de celule cerebrale. Care, după ce sînt atît de numeroase, se află și în strînsă legătură unele cu altele, creînd mereu noi complexe în cursul activității psihice. Într-adevăr, se pare că fiecare celulă cerebrală poate stabili 5.000 de contacte.

După cum se știe, multe din cunoștințele de astăzi asupra creierului se datoresc studierii curenților lui bioelectrici prin intermediul electroencefalografiei. Traseele electroencefalografice arată dacă un individ este treaz sau doarme, dacă se află în plină activitate intelectuală sau în relaxare; după cum tot ele servesc la diagnosticarea unor stări anormale sau boli, ca: intoxicația cu droguri, epilepsia, traumatismele și tumorile cerebrale.

Dar electroencefalografia ne informează numai asupra manifestărilor bioelectrice ale scoarței cerebrale; ea nu ne spune nimic despre activitatea zonelor din adîncurile creierului. Pentru a înregistra și interpreta curenții din aceste regiuni au fost confecționați niște minusculi electrozi metalici vizibili doar la un microscop special. Acești microelectrozi, introduși direct într-un grup de celule sau chiar într-o celulă individuală, au furnizat date extrem de importante despre funcționarea acestora. Tot prin intermediul lor au putut fi excitate unele zone pe cale electrică. S-a văzut astfel că adînc în creier există anumite puncte care, dacă sînt stimulate electric din afară, obligă animalele și omul să se comporte într-un anumit fel sau le trezesc anumite sentimente. În experimente cu microelectrozi implantați în creierul unor maimuțe, animalele au fost „telemandate” prin semnale radio. Este ușor de înțeles că această descoperire poate deveni și foarte periculoasă, dar ea este în același timp foarte prețioasă pentru medicină (vezi și „Veac nou” nr. 45/1970).

Încă de pe acum se întrevide posibilitatea renunțării la deschiderea chirurgicală a cutiei craniene în vederea introducerii microelectrozilor, căci în viitor stimulii electrici ar putea fi dirijați „fără fir” direct spre anumite sectoare din creier. În felul acesta bolnavii de epilepsie și parkinson ar putea fi vindecați sau, în orice caz, mult ameliorați. Încercări recente au arătat

că excitarea anumitor porțiuni din creier la bolnavi cu dureri insuportabile, care nu mai erau influențate nici de morfină, a întrerupt durerile pentru mai multe ore.

Nu încapă îndoială că creierul uman va mai găsi multe metode prin care să se vindece pe sine însuși.

ENTOMOLOGIE

Sensibil ca o... insectă

Cum se face că unele insecte află de schimbarea timpului înainte ca acest lucru să fie evident pentru om? Este o întrebare care se naște firesc la vederea spectacolului pe care îl oferă agitația micilor zburătoare înainte de ploaie.

După cum s-a constatat, comportarea insectelor este influențată de presiunea atmosferică, temperatura și umiditatea aerului. La începutul primăverii ele sînt influențate numai de temperatură. Sensibilitatea insectelor la același factor diferă totuși de la o specie la alta. Unele sînt informatе de apropiata schimbare în rău a timpului de către presiunea atmosferică în scădere, altele de umiditatea aerului, iar o a treia categorie de starea electrică a atmosferei.

Dar să vedem ceva mai de aproape care sînt formele pe care le îmbracă influența timpului asupra insectelor. Biologul sovietic V. B. Cernișev arată într-un recent articol că vremea determină durata creșterii insectelor, numărul celor care vor cădea victimă gerurilor iernii sau inundațiilor. Picăturile de ploaie spală de pe plante afidele (păduchii de frunze) și alte artropode mici. Vînturile puternice poartă spre largul mării milioane de insecte. Se cunosc cazuri cînd stoluri mari de lăcuste sleite de puteri n-au putut reveni la țarm și s-au inecat. Vremea umedă este favorabilă declanșării de epidemii printre micile zburătoare.

În diminețile senine de vară milioane de insecte minuscule sînt luate de curenții de aer ascendenți pentru ca spre seară să revină la pămînt, de multe ori la zeci și sute de kilometri de locul de pornire. Uneori, curenții de aer puternici le poartă pînă la o mie și chiar peste o mie de kilometri, ajutîndu-le astfel să cucerească noi „spații vitale”.

Alteori influența vremii se vedește indirect: insectele reacționează la modificări, aparent mici, ale unor factori care vestesc schimbări ale timpului în rău sau în bine. Pe vreme rece, de pildă, e suficient să se ivească o rază de soare pentru ca să apară, nu se știe de unde, un întreg popor de insecte care îndată descoperă locurile cele mai calde. Cînd stratul de aer de la suprafața pămîntului se încălzește insectele se retrag în iarbă.

Cum reacționează însă insectele la apropierea vremii rele? Uneori comportarea insectelor indică răcirea vremii mai bine chiar decît cercetările meteorologilor. Reacția unor specii de insecte la apropiata schimbare a timpului este atît de evidentă, încît este utilizată și de specialiști în pronosticarea vremii.

Cine a colecționat insecte atrase de lumină știe că înainte de ploaie, și mai ales înainte de furtună, ele se adună în roiri în jurul lămpilor. Agitația insectelor înaintea furtunii este, de altfel, cunoscută de multă vreme. Marinarii de pe Caspica prevedeau cu precizie apropierea furtunii după roirile de fluturi care planau deasupra apei în apropierea țărnelor. Diversi navigatori au descris fenomene similare observate de ei aproape de țărnelor Americii de Sud înainte de iscarea vîntului „pampero”. Iar în Egipt, după norii de lăcuste urmau deseori nori de ploaie.

Înainte de ploaie țîntarii și gîzulițele se năpustesc asupra omului cu puteri înzecite. Furnicile se adună în furnicar și de cele mai multe ori îi blochează intrarea. Viespile, în schimb, continuă să zboare pînă la primele picături de ploaie. În general, însă, cu foarte puțin timp înaintea ploii, cînd norii acoperă cerul, nu se mai văd decît foarte puține insecte. Cele mai multe s-au și ascuns sub scoarța copacilor, sub frunze și în alte locuri unde nu le poate ajunge umezeala. Numai foarte puține insecte mari nu se tem de ploaie.

Dar ce sens biologic are agitația insectelor înainte de înrăutățirea vremii? În primul rînd insectele caută să-și îndeplinească funcțiile vitale pînă la sosirea zilelor reci. Țîntarii, de pildă, dacă izbutesc să acumuleze destul sînge pînă la venirea lungilor ploii de toamnă pot

Șta știința știința știința și
știința știința știința știința
Șta știința știința știința și
știința știința știința știința
Șta știința știința știința și
știința știința știința știința
Șta știința știința știința și
știința știința știința știința
Șta știința știința știința și
știința știința știința știința

după aceea sta liniștiți în ascunzătorii fără a suferi de foame. În plus, în anotimpurile reci ei se pregătesc să depună ouă.

În al doilea rînd, agitația insectelor înainte de stricarea vremii duce la lărgirea ariei unei specii sau alteia, contribuie la răspîndirea lor. Căci nu toate își găsesc la timp ascunzătorii propice; unele sînt purtate de curenții de aer la mari depărtări. Cîteodată nimeresc chiar în norii de furtună. Cea mai mare parte a acestor insecte pier, dar cîteva

Meteorolog înaripat

tot mai rămîn în viață și se stabilesc acolo unde au nimerit. Și cu cît este mai numeroasă o specie, cu atît sînt mai mari șansele ei de supraviețuire.

Fact foarte interesant și revelator, s-a observat că și insectele din casa omului, care trăiesc deci în condiții de iluminare și temperatură constante, reacționează la apropierea unui front atmosferic la fel cu cele crescute în aer liber. Cine le informează însă despre apropiata schimbare a vremii? Modificarea presiunii? Sau poate potențialul electric al atmosferei? Se pare că ambii factori acționează simultan.

Într-adevăr, experiențe de laborator au arătat că unele insecte încep să se agite la scăderea artificială a presiunii aerului. În condiții naturale, la ivirea

tehnica

tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tel

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnica t

acestei modificări se observă adesea cum unele insecte, fluturii, de pildă, ies în număr mare din pupe. Altele, în schimb, preferă să aștepte vremea bună.

În ultimul timp specialiștii au început să studieze mai intens influența pe care o exercită potențialul electric al atmosferei asupra comportării insectelor. S-a stabilit astfel că fiecare specie de insecte are o reacție specifică. Drososila, de pildă, sau musca bețivă, cum i se mai spune, amorțește la creșterea bruscă a potențialului. Dacă acest lucru se întâmplă în timp ce zboară, musca se așează pe o frunză și rămâne acolo nemșcată până când fenomenul trece. Gândacii de piele, care suferă cel mai puțin din cauza ploii, reacționează însă la creșterea potențialului printr-o insensibilă atenuare a mobilității lor. Unele insecte reacționează la modificarea potențialului prin frecarea corpului cu puciorușele, din cauză că perisorul lor electricizat le provoacă agitație.

Dar nici conținutul de ioni din aer nu lasă insectele indiferente. În preajma schimbării timpului în rău, concentrația de ioni din aer crește, iar reacția de răspuns a muștelor este o mai mare mobilitate. Sporirea intensității undelor electromagnetice provoacă agitație printre albine și unele termit.

Evident, comportamentul insectelor sub influența unor factori atmosferici îi interesează nu numai pe meteorologi. Când se va ști exact cum sînt influențate de vreme, se va putea afla și cum se modifică numărul lor în funcție de acest fenomen. În sfîrșit nu-i exclus ca, modelînd unii factori naturali, specialiștii să poată influența comportamentul insectelor, atît al celor dăunătoare cît și al celor utile, în sensul dorit.

ECOLOGIE

Chiț-chiț, un inamic redutabil

În plin secol XX șobolanii continuă să fie o plagă a orașelor, constituind un pericol sanitar și economic pentru omenire. „Reușita” lor, nemaiîntîlnită printre mamifere, poate fi comparată numai cu aceea a vrăbiilor și muștelor. Ea se explică prin câteva caractere ale speciei: capacitate de adaptare, „inteligentă”, eclecticism alimentar, comportament social extrem de dezvoltat, în care întrajutorarea ia forme excepționale, fecunditate. Așa se face că, în loc să se retragă în fața expansiunii omului, cum au făcut toate celelalte animale, șobolanul a profitat de ea și de mediul nou creat.

În Europa trăiesc două specii de șobolani. Șobolanul negru (*Rattus rattus*) apărut cel dintîi. Mult timp s-a crezut că a fost adus de cruciați, dar descoperirile paleontologice recente au dovedit existența lui la începutul epocii cuaternare. Șobolanul cenușiu a apărut mult mai tîrziu și pare să fie originar din Asia Centrală, ceea ce nu justifică deloc numele lui științific de *Rattus norvegicus*. Pe continentul nostru el a fost semnalat pentru prima oară în Anglia în 1730, după care vapoarele l-au transportat din port în port răspîndindu-l pe tot globul pînă în preajma Antarcticii. În fața lui, șobolanul negru a fost nevoit să bată în retragere și s-a refugiat în poduri și gospodării izolate.

Între cele două specii există mai multe deosebiri. Șobolanul negru este mai mic (23 cm lungime, fără coadă, și 230 g greutate), dar are urechile și coada mai lungi. Pentru că se cațără cu ușurință, preferă să trăiască „la înălțime”; de aceea se pare că o dată cu înmulțirea clădirilor înalte a început iar să prospere. Șobolanul cenușiu este de talie mai mare (27 cm și maximum 580 g), se complăce lîngă apă, dat fiind că înoată foarte bine, grație pielitelor care-i unesc degetele. În consecință a pus stăpînire pe sistemele de canalizare ale orașelor pe care le folosește îndeosebi pentru a se deplasa după hrană. Scurmă cu ușurință și își sapă o vizuină cu mai multe ieșiri. Aceste obiceiuri acvatice și subterane îl fac foarte discret. Rareori iese la lumină și la cea mai mică alertă dispăre, înghițî parcă de trotoar sau de zid. Este motivul pentru care orașenii nici nu bănuiesc cantita-

Trucurile inventate de șobolani spre a-și agonisi hrana erau cunoscute de mult, după cum o atestă și această gravură la o fabulă a lui La Fontaine

tea de șobolani pe care o pot adăposti așezările urbane.

Șobolanii se hrănesc cu tot felul de deșeuri animale și vegetale, vîndînd o neobișnuită perspicacitate în această direcție. Cînd dau de o hrană necunoscută, gustă puțin din ea și așteaptă să vadă ce se întîmplă. Dacă li se face cît de cît rău nu se mai ating de ea. Mai mult, și urmașii animalelor învățate să evite un aliment ajung repede să se ferească de el. Aceste fapte denotă că șobolanii fac o asociație între alimentul respectiv și starea de rău și că își amintesc ce au mâncat. Pentru a-și agonisi și transporta hrana recurg la tot felul de trucuri. Astfel, dacă vor să bea undelemn dintr-o sticlă fără dop, un șobolan se urcă pe gîtul sticlei, își înmoaie coada în ulei, apoi o scoate și o întinde celorlalți s-o lingă; la un moment dat este înlocuit pentru ca să poată degusta și el delicatasa. Au fost văzuți șobolani urcați unul pe umerii altuia pentru a ajunge la alimentele de pe un raft. Ouăle le transportă printr-o metodă descrisă de La Fontaine, dar care a fost pusă la îndoială pînă recent, cînd a putut fi filmată pe viu: un șobolan apucă oul între labe și se culcă pe spate, iar altul sau alții îl apucă cu dinții de coadă și-l tîrîie astfel pînă la culcuș.

Aprecierea numărului șobolanilor poate fi numai aproximativă, întrucît se bazează pe recensămînte făcute pe sectoare mici deducînd numărul total din numărul celor prinși în curse sau după cantitatea de grăunțe consumate. Oricum, e cert că densitatea atînsă în unele locuri depășește orice închipuire. Astfel, numărul șobolanilor din India a fost apreciat la 4 800 000 000, adică aproape de 10 ori populația țării. În alte țări proporția este mai mică. În general se admite că pe Pămînt există cam tot atîția șobolani cît și oamenii. Deși, la viteza cu care se înmulțesc, ar putea fi și mai numeroși. Ca la majoritatea speciilor animale aciuete pe lîngă om, ciclul vital al șobolanului a devenit neregulat, așa încît tot timpul anului există femele care nasc. Femelele fac pui de 3-5 ori pe an, cîte 7-12 de fiecare dată. Iar la trei luni puii sînt în stare să se reproducă...

Voracitatea lor, explicată prin necesitatea de a-și uza dinții incisivii, care altfel ar crește la infinit, îi face să provoace pagube uriașe. S-a calculat astfel, că distrugerea celor 20 de milioane de șobolani din orașul Bombay ar salva o cantitate de hrană îndestulătoare pentru 900 000 de oameni. În afară de cantitatea de alimente pe care o mănîncă, șobolanii rod ambalajele și fac să se răspîndească grăunțele sau alte alimente. Tot la Bombay sînt adunați lunar, pe lîngă antrepozitele orașului, circa 1 500 de saci de cereale risipite și devenite inutilizabile. În plus, șobolanii poartă firele electrice și țevile de plumb, iar cînd ajung prea dese vizuinele lor pot provoca prăbușiri de teren.

În același timp ei vehiculează ciuma și alte boli.

Marea lor nocivitate justifică lupta intensă purtată împotriva-le în toate țările. Pe deoparte se face apel la metode defensive destinate să le reducă posibilitățile de deplasare și de alimentare: închiderea gurilor de canal și altor orificii cu grilaje sau ciment etc. Pe de altă parte se recurge la mijloace ofensive. Piscicile și ciinii sau cursele au o eficacitate limitată. Cele mai utilizate mijloace sînt astăzi produsele toxice. Substanțele cu acțiune rapidă (arsenic, stricinină și fosfor) au însă inconvenientul că moartea subită și insolită a primului șobolan care s-a atîns de ele trezește neîncrederea celorlalți. Sînt așadar preferate cele cu acțiune lentă, îndeosebi anticoagulantele, care provoacă hemoragii interne și externe. În orașele de dimensiuni medii anticoagulantele au avut un efect radical, distrugînd întreaga populație de șobolani (rezultatele parțiale se dovedesc inutile pînă la urmă, deoarece șobolanii rămași încep să se înmulțească și mai rapid). Din păcate, nu se poate vorbi totuși de o victorie definitivă, întrucît în Anglia a fost observată recent apariția unor șobolani rezistenți la anticoagulante; în plus rezistența este ereditară. Așadar, produsele trebuie schimbate foarte des pentru a contrabalansa obișnuința, frecvență la rozătoare.

OCEANOGRAFIE

Desțelenirea continentului „Lumea tăcerii”

La propunerea cunoscutului explorator și om de știință, comandantul Yves Cousteau — au anunțat recent ziarele — a fost creată o organizație oceanografică internațională care urmărește studierea și încurajarea exploatării raționale a bogățiilor mării. Această organizație va deveni promotorul înfăptuirii unor proiecte foarte vaste, favorizînd o colaborare strînsă între state și va elabora și propune o sumă de proiecte imediat rentabile pentru industrie. Dar prin ce mijloace urmează a fi cucerit uriașul continent lichid, mările și oceanele lumii?

În ultimii ani au fost înregistrate, se știe, progrese decisive în cel mai important domeniu al explorării submarine, acela al fiziologiei hiperbare (viața omului în adîncuri) și al plonjării industriale profunde. Adîncimea accesi-

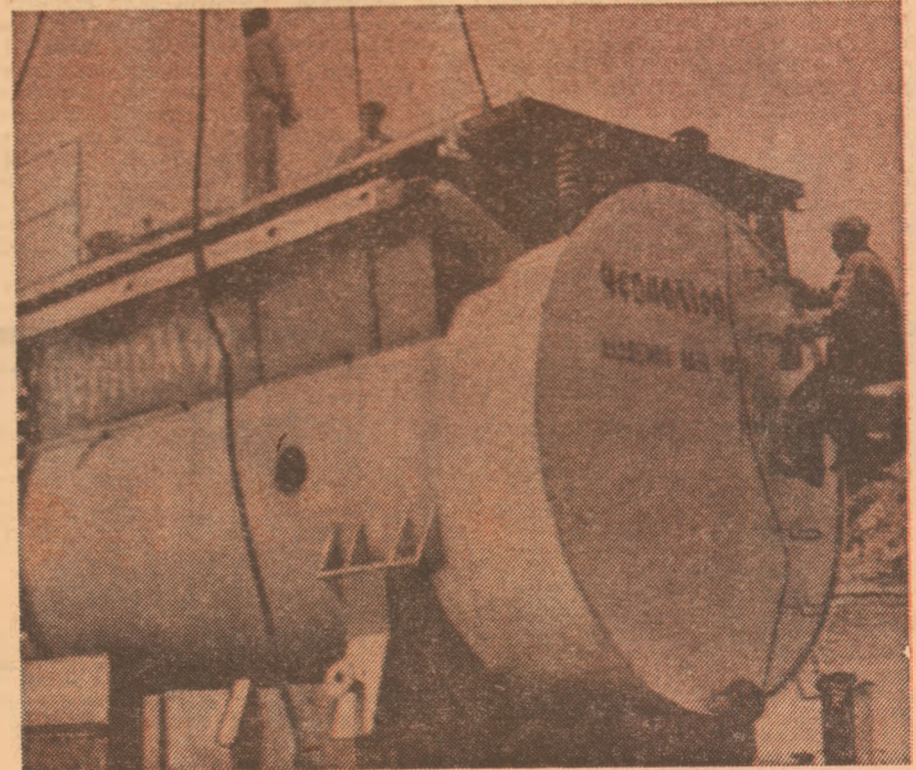
fele care, echipate cu brațe manipuloare și foreze, reușesc să manevreze o tonă de eșantioane submarine. În cursul acestui an, anunță cercetătorii oceanografi, va fi supusă probelor și prima navă de foraj cu o capacitate de 15.000 tone, destinată prospectării submarine a hidrocarburilor.

Dezvoltarea oceanografiei cunoaște astfel un avînt comparabil, poate, numai cu programul de cucerire a spațiului cosmic. Printre statele care au intrat în competiție pentru a dezvălui tainele marelui necunoscut care este Oceanul mondial și a-l exploata la maximum nesecatele resurse se află țări cu posibilități tehnice importante și cu tradiție în materie de cercetări oceanografice ca: Uniunea Sovietică, S.U.A. și Franța, dar și Japonia, Anglia, R. F. a Germaniei și Italia.

În cadrul programului de cercetări submarine pe primul plan se află descoperirea vastelor depozite de petrol din largul coastelor. Pentru început, în fața specialiștilor se ridică problema reperării, a localizării, pe care intenționează s-o rezolve grație acțiunii combinate a informaticii și electronicii; în același timp trebuie perfecționat actualul material de exploatare, trebuie create uriașe structuri de oțel, platforme de foraj în plină mare, comparabile cu niște insule artificiale. În sfîrșit, un alt aspect este acela al evacuării și pompării petrolului la țarm, care necesită echipament special și personal cu o vastă experiență.

Dar interesul arătat mărilor și oceanelor se explică și prin zăcămintele marine de minereuri. Începînd din 1969, cînd Institutul de Informare științifică și tehnică al U.R.S.S., de pildă, a dat publicității un studiu despre tehnicile de foraj și extracție în mare, specialiștii sovietici au întreprins campanii sistematice de recunoaștere, organizate de-a lungul platourilor continentale ale țării. În felul acesta, în Marea Neagră, în Baltica și Marea Japoniei au fost depistate vaste zăcăminte de ilmenit, zirconiu și rutil, în largul coastelor Siberiei orientale și în Marea Laptev zăcăminte de cositor, în Marea de Azov — de fier, iar în Marea Bering — de aur, a căror exploatare a și început cu puternice drăgi de tip „Viborgski”. În viitorul cel mai apropiat se va trece la utilizarea de mici aparate de plonjare foarte fiabile și capabile să opereze pînă la 350 m adîncime, a unui nou tip de batiscaf care va rivaliza cu faimosul „Arhimede” francez, precum și a unor case și laboratoare submarine fixate la fund.

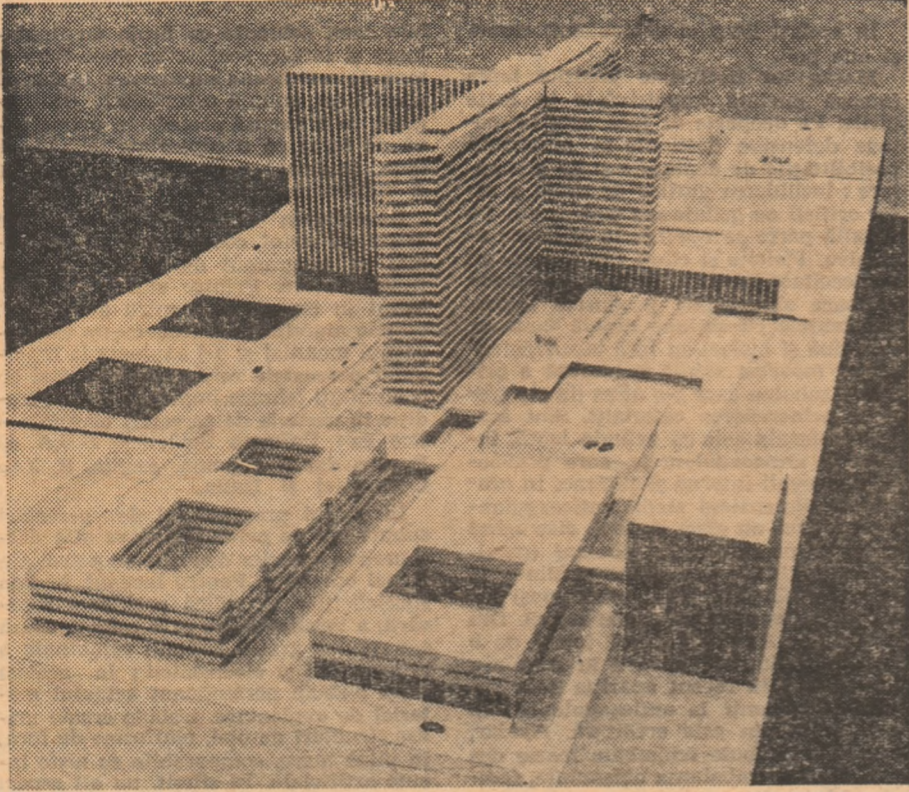
Pentru un viitor ceva mai depărtat se prevede ca în arsenalul prospectării oceanelor să intre și tipuri de mașini submarine de un gen mai deosebit: roboți motorizați comandați prin cablu, submarine de buzunar cu instalații de intervenție exterioară, capabile să depună plonjorii pe fund, „camioanele” submarine destinate exploatării fundurilor de mică adîncime, lucrînd în

Casă-laborator submarină

bilă în cufundarea reală de lucru a fost împinsă pînă la 250 m, ceea ce înseamnă un mare pas înainte, deoarece deschide omului accesul la o suprafață imersată (platouri continentale) de aproape trei ori mai mare decît Europa! În ce privește plonjarea simulată în cheson, s-a reușit a se atinge „cota” de 520 m. Iar la adîncimi mai mari (1850 m) s-a ajuns cu ajutorul farfuriilor plonjante care, în curînd, vor fi experimentate și la 2 000-3 000 m. Singurele aparate din lume capabile să se afunde în fosele oceanice, la 11 000 m sub nivelul mării, rămîn, însă, batisca-

asociație cu nave de suprafață. Acest original buldozer ar avea un motor de 150 CP, o greutate de 15 tone și s-ar putea deplasa cu o viteză de 3 km/h. În fine, se mai află în construcție un „camion” de 50 de tone pentru intervenții de lungă durată și care ar acționa în autonomie completă. Alcătuit dintr-un ansamblu de încăperi: una cu presiune atmosferică normală, alta cu presiune ambiantă și un tanc cu hublour pentru ieșirea plonjorilor în mare, el ar poseda un echipament de lucru considerabil, telefon, brațe manipuloare, o puternică foreză care ar acționa sub chilă etc.

Macheta celui mai mare centru medical din U.R.S.S.: 3 000 de locuri pentru adulți și 1 000 de locuri pentru copii. Noul spital urmează a fi construit la Moscova

Foto: R. Alfimov (A.P.N.)

NOUTĂȚI

Prevenirea infarctului miocardic!

După cum se știe, accidentele cardiace sînt tot mai frecvente în multe țări; statistici medicale precizează chiar că ele constituie o treime din cauzele deceselor înregistrate.

Ne aflăm așadar în fața unei situații care reclamă cea mai mare luare aminte. Factorii care predispun la infarct sînt destul de bine cunoscuți. Amintim astfel: colesterolul foarte ridicat, hipertensiunea arterială și, bineînțeles, angina pectorală. Electrocardiograma, care exprimă cu precizie starea bolnavului însă **după criză**, nu are nici un fel de valoare de pronostic. Se cunosc cazuri de infarct la numai câteva ore după ce electrocardiograma a fost normală. În aceste împrejurări, se caută o metodă nouă care să poată constitui un semnal de alarmă, atât pentru pacient cît și pentru medicul său. Cu alte cuvinte, o metodă datorită căreia să se poată depista pericolul, tendința și posibilitatea unui individ de a face un infarct.

O echipă de cardiologi de la clinica de boli de inimă din Lenigrad, în colaborare cu un grup de specialiști în medicină nucleară, a pus recent la punct o tehnică care permite aprecierea debitului sangvin în arterele coronare — adică aprecierea vitezei cu care sîngele circulă în interiorul acestor artere fine ce irigă mușchiul inimii. Se știe că blocarea printr-un cheag de sînge provenit din aceste artere este cauza infarctului miocardic. Dacă un examen amănunțit va permite urmărirea circulației sangvine în arterele coronare, și dacă circulația singelui va fi bună, atunci se va putea deduce că mușchiul inimii funcționează bine și nu există pericol de infarct.

Și invers, dacă circulația singelui este defectuoasă și dacă există riscul obliterării vasului — datorită unui cheag de sînge — înseamnă că bolnavul este predispus la infarct. În acest caz se vor administra medicamentele ce pot contribui la o mai bună circulație a singelui.

Tehnica este destul de simplă. Ea utilizează izotopi radioactivi, adică elemente care denotă radioactivitatea și care pot, deci, ajuta la urmărirea desfășurării circulației în organism. Cei doi izotopi, folosiți după caz, și anume „Technetium 99” și „Rubidium 86” sînt injectați intravenos. Această metodă nu este nici dureroasă și nici periculoasă pentru bolnav. Primul izotop rămîne în mușchiul cardiac; al doilea, care marchează globulele roșii, circulă o dată cu sîngele, deci și în vase. Urmărind astfel circulația sangvină, îndeosebi în arterele coronare, și comparînd apoi curbele rezultate prin electrocardiogramă, se obține debitul singelui la nivelul arterelor inimii, a căror bună funcțio-

nare este vitală pentru organismul uman.

E adevărat, metoda izotopilor radioactivi permite cunoașterea debitului sangvin în arterele coronare, dar nu și vederea, prin intermediul radiografiei, a vaselor respective. Dacă este totuși nevoie de o asemenea imagine (și imaginile radiografice sînt necesare înainte oricărei intervenții chirurgicale!) se apelează la un alt procedeu, numit **coronarografie**. Este vorba de o opacifica (a face netransparente) arterele coronare, pentru a deveni în schimb vizibile la radiografie. Dar pentru aceasta trebuie adus produsul care opacifică la nivelul arterelor coronare, adică la inimă. Spre a obține acest lucru se utilizează procedeul bine cunoscut sub numele de **cateterism cardiac** care constă în a infunda în artera femorală — artera care irigă regiunea coapsei — o sondă extrem de fină, care urcă încet pînă atinge inima, la nivelul coronarelor. Grație acestei sonde, cu o formă de tub subțire (în termeni medicali — **cateter**) se injectează produsul ce va face vizibile, la radiografie, arterele. Cu acest procedeu se obține o imagine clară, care permite localizarea unei

strîmtoării și determinarea eventualului loc propice pentru o intervenție chirurgicală.

Cateterismul nu poate deveni totuși o tehnică de rutină. În schimb, metoda izotopilor radioactivi, care este total inofensivă, poate fi un remarcabil test preventiv sau un test prognostic. Cînd un cardiac a fost victima unui infarct, metoda permite, după câteva săptămîni de convalescență, să se știe dacă debitul sangvin a revenit la normal în coronare. Se poate cunoaște astfel exact, și nu pe bițiite, dacă bolnavul este pe deplin vindecat.

Medicus

GASTROTEHNIE

Virtuțile iaurtului

Deși unii îl desconsideră, e bine să știm că iaurtul este un aliment la fel de folositor pentru omul sănătos, ca și pentru cel bolnav.

Acest adevăr a fost recunoscut, de altfel, de foarte multă vreme; prima rețetă de preparare a iaurtului dintr-un amestec de lapte cu sucuri gastrice de oaie a fost amintită încă de... biblie. Pe țărmurile Mediteranei și în țările balcanice se adaugă la lapte ierburile și fermenți care treptat îl schimbă într-o substanță gelatinoasă ce poate fi mult timp conservată. De cele mai multe ori, această fermentație lactată este provocată de „lactobacillus bulgaricus” sau de „termobacterium yoghurti”, care împiedică în același timp supraviețuirea bacteriilor patogene din lapte. Produsul astfel obținut a căpătat diferite denumiri: yoghurt pe tureste (sau iaurt în românește), mazoun în armeană, kisselomleko în bulgărește.

În jurul acestui aliment a luat naștere chiar un întreg ritual: iaurtul era, de pildă, vărsat într-un sac de piele și atîrnat de ușa casei; obiceiul cerea ca oricine intra în casă să tragă sacului cițiva pumni zdraveni, pentru a grăbi procesul de fermentare. În multe locuri se făcea o legătură directă între longevitate și consumul de iaurt.

Cercetări recente au stabilit într-adevăr că iaurtul are o ușoară activitate antibiotică, iar pe de altă parte joacă un rol de seamă în regenerarea florei intestinale distrusă de antibiotice, ceea ce îl recomandă în calitate de „coasociat” obligatoriu alături de tetracicline.

Oricine cunoaște efectul agreabil al acidității iaurtului asupra aromei fructelor cu care este amestecat; arta culinară merge uneori și mai departe, adăugînd iaurtului gelatină, suc sau coajă rasă de portocală, fragi sau căpșuni, zeamă de lămîie și ierburi aromatice, amestecîndu-l cu brînză de vaci ș.a.m.d.

Această înșiruire de forme sub care poate fi consumat iaurtul ar putea fi mult continuată. Dar nu acesta-l desigur aspectul pe care dorim să-l subliniem cu precădere, ci faptul că adoptarea acestui aliment în meniul nostru obișnuit este un izvor cert de sănătate.

esculap
esculap esculap
esculap esculap esculap
esculap esculap esculap est
esculap esculap esculap
esculap esculap esculap escu
esculap esculap esculap e
esculap esculap esculap escula
esculap esculap esculap escula p

Poșta medicului

ZAHARESCU ION — București; **Gh. DUTA** — Breaza, jud. Prahova; **I. MAIANU** — București: Nici bărbății nu sînt scutiți de instalarea în mod fiziologic a unei perioade de declin sexual, denumită **andropauză** și caracterizată prin extincția lentă a activității sexuale, cu ejaculări tardive sau precoce, oligospermie, inapetență sexuală, adeseori însă fără afectarea spermatogenezei chiar la vîrste înaintate. De aceea tratamentul cu Testolent (o fiolă în injecții i.m. la 14—20 zile) asociat cu Fosfobion 1 fiolă buvabilă/zi, Naposim 3—4 cpr./zi, eventual Folcisteină U în serii de 15 fiole, o fiolă la două zile, poate (ori nu) da rezultate satisfăcătoare, dar pe o perioadă strict limitată.

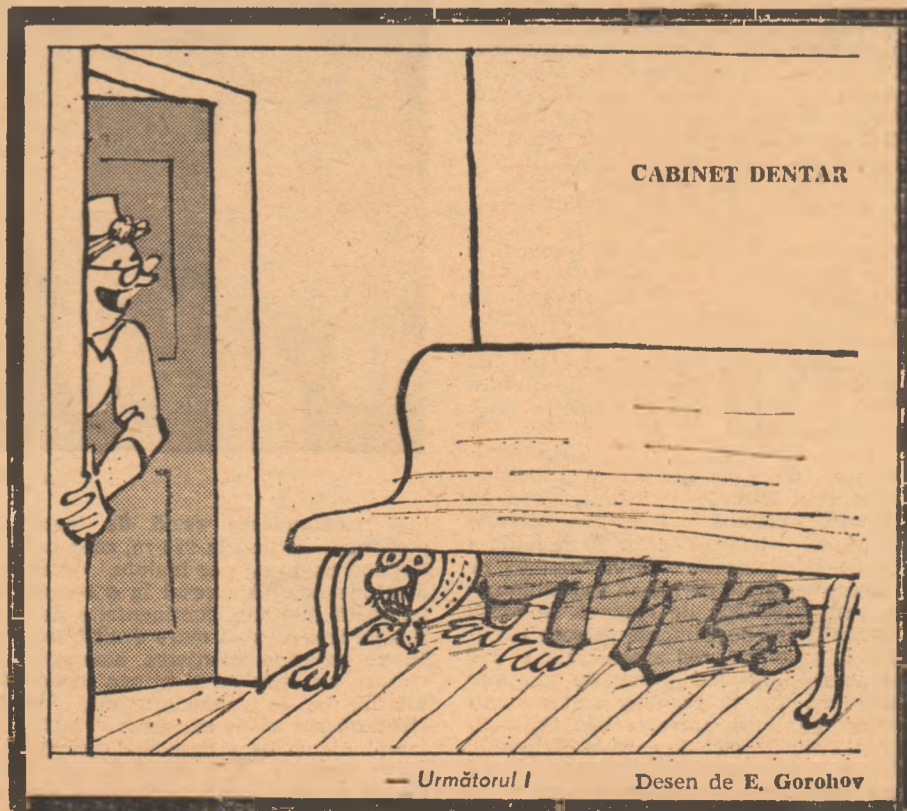
ION POPESCU — București: Citiți răspunsul dat sub Zaharescu Ion ș.a. 2) În legătură cu migrena de care suferiți, faceți-vă o radiografie a coloanei vertebrale întrucît cauza ei poate fi o spondiloză a vertebrelor cervicodorsale. 3) Chelia, a cărei patogenie continuă a fi obscură, este pusă — în tinerețe — pe seama unei hiperfuncții testiculare, iar la bătrînețe — semn al senescenței — pe seama unei hipofuncții testiculare.

T.V. — București; **M.M.** — București: În imbolnăvirile cu paraziții intestinali *Taenia solium* și *Taenia saginata* — teniaze — pentru eliminarea ouălor și a proglotelor cu scolex (cap) cu tot, tenicidul cel mai activ este produsul Niclosamid. Se administrează dimineața, pe nemîncate, 2 comprimate și după o oră încă 2 comprimate. Micul dejun poate fi luat la 2 ore după a doua priză a medicamentului. Tratatul nu necesită administrarea de purgative înainte sau după priza de Niclosamid. Numai pentru identificarea parazitului, cînd se pot evacua proglotele și scolexurile tipice, se poate administra un purgativ (salin) imediat după a doua doză.

DISPERAT. — Suceava: Pe baza avizului medical al Centrului dermatovenerologic sau al clinicii Pavlov, care va certifica existența luesului nervos, serviciul de specialitate din orașul dv. este obligat să aplice schema de tratament a Ministerului Sănătății. Aceasta prevede cel puțin 18 milioane U.I. de penicilină, repartizate în doze zilnice de 1 milion U.I., cură care se poate repeta în decurs de un an, asociîndu-se bismut sau piritoterapie, sub controlul medicului specialist.

M.V. — Focșani: 1) Urmate cu strictețe, în primul rînd regimul alimentar și apoi medicația prescrisă de medici vor ameliora tulburările digestive de care suferiți. 2) Impotriva constipației cronice asociată cu gastroduodenită vă recomandăm Galcorin, 3—6 lingurițe/zi, în 3 prize înainte meselor, luate în lapte, apă îndulcită, compot etc. După amendarea constipației efectele favorabile se mențin cu 1—2 lingurițe înaintea micului dejun. 3) Gastroduodenitele cronice hiperacide și boala ulceroasă pot fi tratate cu ape care neutralizează aciditatea gastrică, predominant alcaline sau bicarbonatate, la: Sîngeorz, Slănic-Moldova, unele izvoare de la Olănești, iar în stațiuni mici, de interes local, la Vilcea, Malnaș și izvorul de la Ciunget, în apropiere de Slănic-Moldova. 4) În mod sigur. De aceea puteți utiliza un deconectant, de tipul Napoton sau Diazepam, de 2—3 ori/zi, iar înainte de culcare un comprimat de Ciclobarbitol. 5) Nu credem și nici nu știm ce ar putea fi. Consultați mai întîi un stomatolog pentru a se vedea dacă nu este o eroziune din cauza unei proteze defectuoase, a tartrului sau a altei afecțiuni dentare.

LANIA. — București; **V.V.** — Babadag, jud. Tulcea; **BOLNAVA din BACĂU**; Citiți răspunsul dat sub M. V. — Focșani la pct. 2. Puteți asocia și Mexaform 1 cpr de 3 ori pe zi, după mesele principale. De asemenea, în colitele spastice cu constipație, efecte bune au curile de ape minerale la Călimănești, Olănești, Tușnad, Căciulata, Borsec, Sîngeorz, Slănic-Moldova, Covasna, Malnaș, Vilcele.

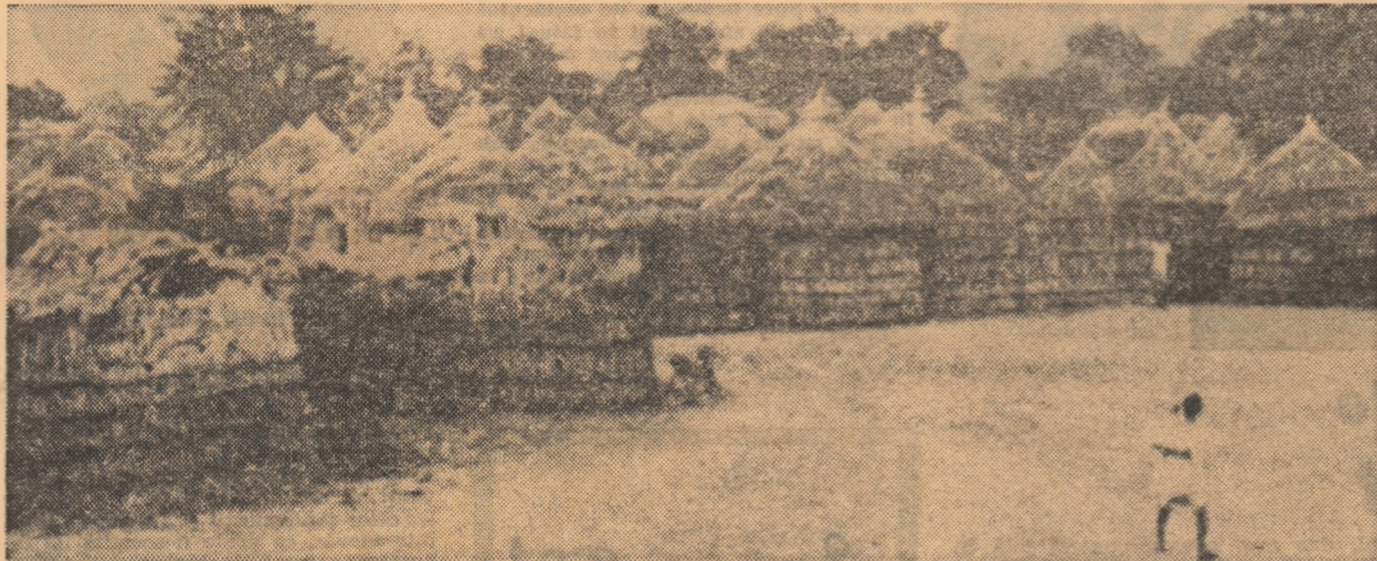
(Continuare în pag. 11-a)

SOMALIA

La nord și sud de „Aequinoctialis”

Când ajunge la Mogadiscio, orice vizitator vrea să vadă, firește, și țărml Oceanului Indian (care se întinde între Africa și Oceania, între India și Antarcida). Musonul conferă norilor contururi

Peisajul care se oferă din virful colinelor pare, la prima vedere, monoton și complet pîrjolit de soare. La o privire mai atentă poți totuși deosebi o hienă vîrgată care umblă tîrîș-grăpiș,

Sat somalez

bizare; ei lunecă deasupra coastei ca niște valuri de spumă albă. Oceanul este principala sursă de existență a mii de somalezi care, pescari și navigatori temerari, îi brăzdează întinsurile din vremi străvechi. Dar lipsa unei flote de pescuit și a industriei de conserve privează încă Somalia de posibilitatea de a utiliza cum trebuie bogatele-i resurse piscicole, printre care pe primul loc se situează tonul, sardelele etc. Micile fabrici de conserve de la Habo și Candala sînt proprietatea unor italieni.

În nordul țării se află unul din cele mai mari orașe, Berbera. Orașul a cunoscut invaziile turcilor, incursiunile conchistadorilor portughezi care l-au incendiat, și dominația britanică. În vremuri acum de mult apuse prin Berbera se exportau pește, fildeș, mirodenii, gumă arabică și oi „berbere” cu lîna de pe cap neagră. Dar portul va lua o mult mai mare dezvoltare atunci cînd Somalia va începe să exporte minerale. Căci la numai 15 kilometri de oraș s-au descoperit imense rezerve de gips (30 milioane de tone) neexploatate pînă acum.

De altfel, bogate zăcăminte de minerale, în special de cuarț feruginos, se află și pe drumul care duce din centrul regional Baidoa (la 250 km. vest de Mogadiscio) spre Dinsor; din depărtare se zăresc niște imense blocuri stîlcoase atînse parcă de rugină. În sectorul numit Bur, unde se află cele mai mari rezerve, există cincisprezece mături alcătuite din granit și gnais care domină o cîmpie întinsă. Printre aceste ridicături s-a descoperit cuarțul, căruia la început nu i s-a dat însă prea mare atenție. Pentru moment, cîmpia presărată cu arbuști țepoși mai este încă culeasă de nomazi care mină turme de cămile și capre.

o familie de babuini cu puii agățați de mamele lor sau un șacal jigărit. În văile de la poalele colinelor se adună puțină apă. Oamenii și animalele știu asta și de aceea în jurul colinelor sînt presărate tabere de nomazi ori se pot întîlni păsări sau cite o superbă antilopă pitică „dik-dik”.

Pe drumul de la Jelib la Chisimaio, port din sudul Somaliei, privirea vizitatorului este atrasă de un obelisc de granit ridicat la marginea șoselei. O săgeată care indică Nordul și Sudul este însoțită de o inscripție în limba latină:

„Aequinoctialis”. Pe acolo trece linia ecuatorului, care taie și una din cele mai bogate regiuni din țară. Autoritățile sînt deseori alertate de locuitorii satelor din preajmă pentru că turme de elefanți fac incursiuni și strică recoltele. La fața locului vine atunci un grup de polițiști careucid citeva animale și alungă restul.

Spre deosebire de Webi Shebell, care se pierde în mlăștinile de pe țărml, Juba se varsă în Oceanul Indian aproape de portul Chisimaio. La capătul unui drum lung și obositor, călătorul își odihnește astfel privirea deopotrivă pe azurul oceanului și pe albul zidurilor crenelate ale orașului. La intrarea în Chisimaio se înalță corpurile unui mare complex industrial: e un combinat de carne care poate prelucra anual circa 60 000 capete de vite.

Animalele sînt, de altfel, principala bogăție a Somaliei; șeptelul e alcătuit dintr-un milion și jumătate de bovine, trei milioane de cămile și aproximativ zece milioane de oi și capre. Exportul de animale furnizează circa 40 la sută din totalul devizelor intrate. Dar în felul acesta cea mai importantă bogăție a țării nu e judicios utilizată, intrucît prelucrarea pe loc a cărnii și pieilor ar fi mult mai avantajoasă. Combinatul de la Chisimaio este un pas în această direcție.

Într-o zi, în timp ce mă aflam la Bur-Acaba am întîlnit doi băieți care purtau pe umeri niște planșe așternute cu caractere arabe. Erau niște abecedare de... lemn. Am vrut să-i însoțesc pe copii pînă la școală. Poteca șerpuia printre salcîmi ofiliți de căldura înăbușitoare și printre tufe de laptele cucului. După cîțiva kilometri, am ajuns în fața unui baobab uriaș, la umbra căruia se afla un grup de elevi care psalmodiau versete din Coran sub supravegherea unui învățător. După terminarea lecției am stat de vorbă cu tînarul institutor, care mi-a spus că, de la proclamarea independenței, se dă o mare atenție nevoilor școlii, dar că mai există încă multe greutăți. Încă n-a fost rezolvată, de pildă, o problemă crucială: crearea unui alfabet somalez. O altă problemă spinoasă pentru această țară, unde 60 la sută din locuitori sînt nomazi, este organizarea de școli pentru copiii acestora. Într-adevăr, unde ar trebui ei școlarizați: în internate sau în școli itinerante? Ambele soluții au partizani și adversari. Construirea și întreținerea internatelor ar greva serios

bugetul statului. În schimb în felul acesta studiul ar putea fi mult mai bine organizat. Pe de altă parte, înființarea de școli itinerante este dificilă; triburile nomade sînt alcătuite din sute de clanuri și familii care deseori pleacă în direcții diferite și nu se întîlnesc decît în locurile unde-și pot adăpa animalele. De unde atîția învățători și manuale?

În sfîrșit o altă problemă o constituie deosebirea dintre școlile de pe vechile teritorii ale Somaliei „italiene” și „britanice”. Nu e vorba numai de pluralitatea limbilor (somaleză, arabă, italiană, engleză), ci și de durata studiilor, de metode, programe și tradiții. Conștient de importanța problemei formării cadrelor, autoritățile procedează acum la o reformă a învățămîntului

Ce să spun despre Vadstän, unde chiar lingă port se înalță un castel sumbru (înconjurat cu un șanț adînc plin cu apă) construit de Gustav Vasa, întemeietorul statului suedez, iar ceva mai departe o catedrală medievală? Catedrala a fost durată cu mai bine de o sută de ani înainte de castel, la îndemnul Sf. Brigitte, mi se pare singura femeie suedeză canonizată. Sf. Brigitte, văduvă a unui prinț suedez (1303—1373) a înființat Ordinul Brigittinelor și voia să eternizeze catolicismul pe meleagurile suedeze. Dar Gustav Vasa a convertit țara la protestantism.

Înainte de a ajunge la Göteborg, am făcut un popas la Trollhättan — Pălăria lui troll (în mitologia scandinavă, troll este numele generic al unor făpturi supranaturale — uriași de cele mai multe ori — de obicei ostile oamenilor). Așa se numește orașul și o cascadă din apropiere.

Despre acest troll există o legendă care a fost povestită de mult de tot lui Groot (jurisconsult și diplomat olandez, 1583—1645) și lui Andersen și pe care am aflat-o și eu. Iată-o. Stîncile și pragurile din această zonă se aflau cîndva sub stăpînirea unui troll puternic și rău. Cînd Paulheim (celebru inginer suedez), despre care Carol XII a spus că îi este mai de folos decît o întreagă armată, a vrut să construiască acolo un canal, a cerut îngăduința duhului munților.

— N-ai decît, i-a spus fără tragere de inimă trollul — numai bagă de seamă să nu mă atingi.

Dar cînd inginerul a început să lucreze, trollul, înspăimîntat, a rupt-o la fugă. Și a gonit așa, peste riuri și munți, pînă cînd în cele din urmă s-a izbit de o biserică. A lovit clopotul, dar cînd i-a auzit dangătul s-a speriat iar și s-a prăbușit la pămînt și a murit. Lui Andersen și Groot legenda le-a fost povestită de niște băiețandri, zdrențăroși și desculți, care credeau că așa se petrecuseră cu adevărat lucrurile. Legenda poate provoca, evident, o sumă de reflecții. Groot, bunăoară, a notat: „Legenda cuprinde desigur ideea că arta întruchipată de Paulheim a dobîndit aici o victorie hotărîtoare asupra naturii sălbatice care, în felul acesta, a trebuit să se resemneze în fața binefăcătoarelor roade ale creștinismului”.

De atunci a trecut multă vreme. Eu, fiu al altui veac, știu acum că optimismul lui Groot nu era întemeiat. Duhul speriat n-a murit cînd a auzit dangăt de clopote și ciocănit de ciocane. Laș, dușmănos, el a supraviețuit, s-a ascuns, a căpătat forțe noi și, mai întîi cite puțin, iar acum cu toată energia, profitînd de neglijența unor afaceriști interesați numai de ciștiguri imediate, a început să se răzbune.

E adevărat, cînd, în ajun, întrebam de ce nu se vede nici un pescar pe malurile lacului Mälaren, un marinar îmi explicase că apele sînt poluate, dar nu amintise de troll, de faptul că asta era răzbunarea lui, că el infectase apele cu mercur. După cum nu-mi spusese că pescuitul și inotul mai sînt interzise și în alte 60 de lacuri din Suedia. Că duhul rău a năpăstuit sute de familii care se indeletniceau mai înainte cu pescuitul. Că a ucis peștele din multe riuri.

În ura lui furibundă, trollul nu s-a potolit însă nici acum, dimpotrivă. Industria care se dezvoltă la întîmplare poate transforma un ținut înfloritor în deșert. Este o altă formă de răzbunare a trollului. Mă gîndeam la asta în timp ce ne apropiam de Göteborg, de capătul „Panglicii albastre”. Bohuslän — un țărml stîncos, fără păduri, se întinde la nord de Göteborg pînă la hotarul cu Norvegia. Acolo, printre sătulețe de pescari, fac vara plajă pe stînci și se scaldă în apele sărate ale mării zeci de mii de suedezi. Dar și acolo, pe acest țărml cîntat de poezi, chiar lingă o mare așezare de pescari, s-a hotărît construirea unei rafinării care va prelucra anual șapte milioane de tone de petrol. Știrea a fost publicată într-un ziar din Göteborg. Această hotărîre sugerată de trollul răzbunător i-a uluit pe locuitori. Iar primele proteste s-au și făcut auzite.

Ghennadi Fiș

SUEDIA

Pe „Panglica albastră” spre Göteborg

Călătoream de două zile cu „Wilhelm Tam”, care de departe părea un vas foarte mic, dar în zori, cînd am urcat la bord, am văzut că era încăpător și confortabil.

Străbăteam pentru prima oară Suedia utilizînd „Panglica albastră”, adică cei 600 de kilometri ai Canalului Göta. Este un drum de apă care leagă Atlanticul de Baltica și Göteborg (poarta vestică a țării) de Stockholm.

Stuful, care se îngîmădea dezordonat pe lingă mal, ascuns pe jumătate în apă, se înclina docil, parcă la comandă, în fața noastră, se culca pe valuri și apoi, din nou, ca la un semnal, se ridica în picioare îndărătul pupei.

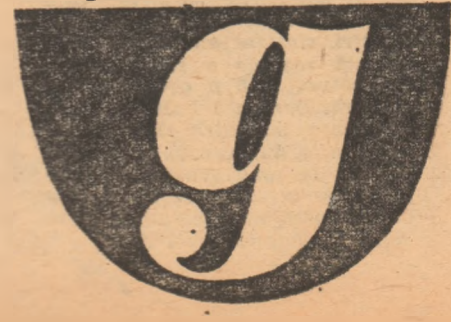
În fundul grădinițelor de pe mal se vedeau căsuțe cochete. Altele erau însă chiar lingă apă, cit pe ce să-și scalde „piciorlele goale” în canalul sirimt. Șezlonguri multicolore, la fel ca acelea de pe puntea vasului nostru, se lăfăiau în soare, copiii se dădeau în leagăn, iar bătrînii își vedeau de treburile lor fără să se sinchisească de vasul nostru care trecea pe lingă ei, pe canalul atît de îngust încît de pe mal aproape că nu se mai vede apa.

La un moment dat, vasul a ieșit din canalul care străbate orașul Motala și s-a angajat pe apele lacului Vättern. Ne îndreptam spre străvechiul oraș Vadstän.

Un atlas geografic mai vechi afirmă că lacul are o lungime de 130 de kilometri, că e atît de adînc încît ar putea acoperi un zgîrie-nor cu 40 de etaje și că are o apă atît de transparentă încît „se poate vedea orice obiect pînă la 30 de metri adîncime”.

Adîncimea n-am putut s-o măsoz, iar lungimea cred că nu s-a schimbat nici ea în cei 70 de ani de cînd datează atlasul, dar apa — ca martor ocular, pot s-o afirm categoric — nu e chiar atît de curată. Ca și în lacul mai nordic Mälaren, în tot cursul zilei — deși era o zi frumoasă — n-am văzut măcar un pescar pe maluri sau pe insulele presărate pe întinsurile lacului.

gLOBUL
globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

— Heyerdahl nu s-a gîndit la asta...
Desen de V. Ivanov

CASA PRIETENIEI ROMÂNŌ-SOVIETICE

Programul manifestărilor in perioada 23 - 29 iulie 1971

- Vineri 23 iulie, ora 19:** Ciclul: „Compendiu: istoria, omul și cultura”. Discuție la masa rotundă: „Gindirea mitică în cultura modernă”. Participă: prof. univ. Edgar Papu; Anca Arghir — critic de artă, redactor șef adjunct al revistei „Arta”; Doru Popovici, compozitor. Discuția va fi condusă de dr. Ion Cantacuzino, cercetător științific principal la Institutul de istorie a artei. Urmează filmul documentar „Pictorul Ion Ţuculescu” și un film artistic.
- Simbătă 24 iulie, ora 19:** Ciclul: „Probleme contemporane ale educației”. Expunerea: „Euristica și modelarea creativității gândirii”. Va vorbi: dr. Marian Bejat, cercetător științific principal la Institutul de psihologie. Urmează filmul documentar „Metode” și un film artistic.
- Luni 26 iulie, ora 19:** Discuție la masa rotundă: „Poluarea — atentat la viața Terrei”. Participă: prof. dr. docent Ilie Ardelean — membru corespondent al Academiei R.S. România; prof. dr. docent Ludovic Rudescu — membru corespondent al Academiei R.S. România; conf. univ. dr. docent George Batulescu. Interviuul va fi luat de Sorin Holban — ziarist. Urmează filmul documentar „Să apărăm curățenia apelor” și un film artistic.
- Marți 27 iulie, ora 19:** Antiteze: ateism-misticism”. Conferința: „Evoluția concepțiilor ateiste”. Va vorbi: conf. univ. Florin Georgescu. Urmează filmul documentar „Poveste crească” și un film artistic.
- Miercuri 28 iulie, ora 19:** Ciclul: „Țările socialiste — orizont contemporan”. Simpozionul: „Drumuri și popasuri prin R.S.F. Iugoslavia”. Vor vorbi: Boris Buzilă — scriitor; — Mihai Creangă — ziarist. Urmează filmul documentar „Printre nori” și un film artistic.
- Joi 29 iulie, ora 19:** Ciclul: „Cibernetică, electronică, automată”. Simpozionul: „Electrotehnica și electronica în tendințele progresului tehnico-economic”. Vor vorbi: conf. univ. dr. ing. Dumitru Lăzăroiu — director general în Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini; ing. Valeriu Ceocconică — director al Institutului de electronică și tehnică de calcul. Urmează filmul documentar „Ani electronicii” și un film artistic.

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

I. PENOVICI-DABUBIU. — Craiova: A fi sau a nu fi — iată întrebarea! Este foarte greu să ne pronunțăm dacă o R.B.W. pozitivă făcută acum 30 de ani reprezintă un diagnostic cert de lues, de vreme ce dv. datorită „poziției sociale etc. etc.” ați neglijat orice tratament sau nou examen de laborator. Presupunind totuși (cu condiția unei R.B.W. recente!) existența unor manifestări terțiare, trebuie să vă tratați, soția și dv. conform schemei în vigoare a Ministerului Sănătății, cu 8 cure mixte penicilino-bismutice, dintre care primele două vor fi mixte (cite 6 milioane U.I.—cură, divizată în doze de 1,2

milioane U.I. penicilină-retard — Moldamin sau Efitard — injectate la intervale de cite 3 zile) iar celelalte 6 bismutice (cite 15 injecții de Bismosal, i.m. pe serie, 2 injecții pe săptămână). Pauzele între serii vor fi de 4-6 săptămâni, în timpul cărora se recomandă administrarea de iod (Iozinol), în doze de 10-20 picături, de 2-3 ori/zi, în doze progresive.

KATIA. — Timișoara: 1) „Șiragul” de diagnostice de toate „sortimentele” pe care ni-l insirați — pentru că ați consultat prea mulți medici! — ne amintește de faimoasa replică a nu mai puțin celebrului dr. Knock, eroul titular al piesei lui Jules Romains: „Sănătოსul este un bolnav care se ignoră”. Păreră noastră este

să mai dați uitării imaginărele boli care va obsedează. 2) Sintem sceptici că ar fi vorba de lipodistrofie intestinală sau boala Whipple, afecțiune destul de rară și care se datorește unei infecții bacteriene cu localizare predominantă și constantă la nivelul intestinului subțire și al ganglionilor mezenterei. Ea poate interesa întregul organism, ceea ce explică manifestările articulare, nervoase, cardiace. Tratamentul se bazează pe utilizarea antibioticelor cu spectru larg (Eritromicină, Tetraciclină, Cloramfenicol, asociația penicilină-streptomycină.) Se mai administrează ACTH și derivați de cortizon. Pronosticul bolii este astăzi favorabil.

MUREȘAN LUCREȚIA — Hunedoara: Onania poate apărea la copiii mici atunci cind sînt neglijate unele reguli de igienă și de educație. Organele genitale la băieți prezintă adesea iritații pruriginoase din cauza chiloților uzi, prost cusuți, inguști sau cu cusături prea groase. De asemenea mîncărîmîle produse în regiunea organelor genitale datorită lipsei de igienă îl fac pe copil să se scarpine, atîngînd în acest fel zonele erogene, ceea ce îl indeamnă apoi să repete aceasta în mod conștient. Mîncărîmîle mai pot fi cauzate și de prezența unor paraziți intestinali, oxiurii, în zonele anogenitale. (Este indicat deci un examen coprologic). Copiii trebuie obișnuiți să țină mîinile deasupra plapumei, ori să le țină sub cap, atunci cînd se culcă. În timpul somnului trebuie controlată poziția mîinilor, și dacă se constată că sînt ținute între picioare, trebuie scoase și așezate pe piept. Trebuie evitată excitarea prin sărut sau gîdilatul a zonelor erogene (mucoasa buzelor, regiunea organelor genitale, mameloane, subțiori, git, burță). În fine, copiilor nevrotici este bine să li se administreze o poțiune cu bromuri înainte de culcare.

JEAN BOCU. — Brașov; **NINEL MAREȘAN.** — Brașov: Colesterolul, principala lipidă din serul sanguin, variază în mod normal între 150-250 mg/100 ml ser. Scăderea nivelului colesterolului circulant se poate produce printr-un regim alimentar normocaloric, dar sărac în lipide, cu înlocuirea untului în alimentație, cu ulei din germeni de porumb (hipocolesterolemiant activ) și prin substanțe medicamentoase anticolesterolemice ca Asclerol, Heparină lipocaică sau Clofibrat (Atromid). Preferăm Clofibratul, a cărui doză optimă de 6 cap/zi trebuie atinsă treptat în curs de o lună. Capsulele se vor lua după mesele principale; durata curei este de minimum 8-12 săptămîni, iar pauzele între serii nu vor depăși 14 zile. Spre sfîșitul unei serii se va scădea treptat doza zilnică.

Jurnalul din coliba năruilă

(Urmare din pag. 4-a)

vasele de salvare s-au îndreptat spre East Island, unde au găsit vinători de balene americani. Aceștia nu știau însă nimic despre cele întimplăte. Probabil că marinarii de pe „Tamaris” au murit în timpul călătoriei lor de pe o insulă pe alta. Nu-și dăduseră, desigur, seama că ar fi avut mai multe șanse să fie salvați dacă ar fi rămas pe Île des Cochons, unde din cînd în cînd mai acosta cite o balenieră. După cum n-au putut afla, că, cu o săptămînă înainte de a porni în ultima lor călătorie, o pasăre nobilă, care străbătuse în zbor mii de mile, adusese la cunoștința lumii starea lor disperată.

ADOAS

Înceiați ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR

O REVELAȚIE PENTRU IUBITORII DE CONFORT

GARNITURA COMPLEXĂ

DAACIA

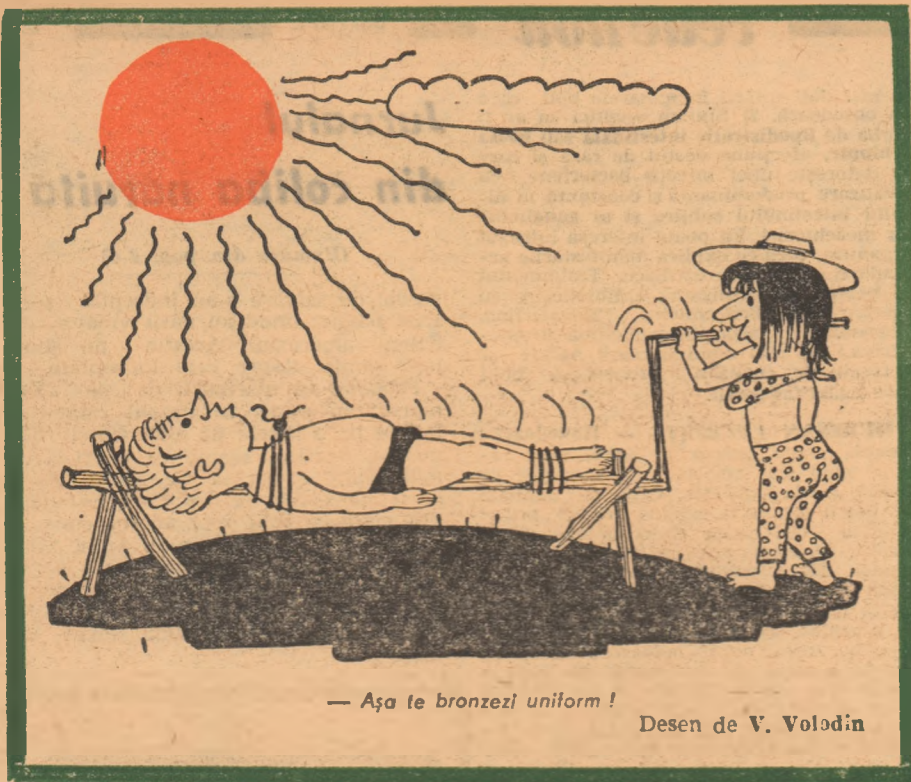

UN PRODUS AL ÎNTREPRINDERILOR MINISTERULUI INDUSTRIEI LEMNULUI

cameră de zi •

• hol •

• bibliotecă

— Așa te bronzezi uniform !

Desen de V. Volodin

Bebelușul

Sonoria a zbrânit când oaspeții se așezau la masă.

— Au venit ! s-a bucurat stăpîna casei, Margarita Pavlovna. Deschide-le, Petrușa, sint soții Figurin !

Petrușa, mai exact Piotr Ivanovici Polzuhin, candidat în filozofie, soțul Margaritei Pavlovna și sărbătoritul serii, și-a desprins de scaun cele o sută de kilograme și s-a grăbit să-i primească pe Figurin.

— I-am cunoscut în timpul concediului, a explicat Margarita Pavlovna mu-

guță, din specia femeilor temerare care nu se lasă doborâte de câteva zeci de primăveri, și „mica surpriză”, adică un imens dulău cu ochi iscoditori și o coadă cit toate zilele, pe care și-o tot agița, ca un pendul. Cineva dintre mușafiri a scos un strigăt, cineva a chicotit, iar Margarita Pavlovna, care tocmai se ridicase să lasă înaintea noilor veniți, a simțit că i se taie picioarele și s-a așezat lin pe scaun, ca într-o filmare cu încetinitorul.

Cu un gest teatral, blonda miniaturală și-a împreunat mîinile a rugăciune și s-a adresat gazdei :

— Indurare, Margarita Pavlovna ! Fă-ne numai un semn și dispărem în noapte toți trei ! Nu l-am putut lăsa pe Fikus singur. Când e fără noi latră și vecinii telefonează la miliție. E încă un cățel neajutorat, un bebeluș, n-are decât un an ! (Apoi răstie, către soț și dulău) Ce stați ca niște momii ? Rugați-vă de oamenii ăștia cumsecade, că altminteri vă pomeniți în stradă.

Bărbatul cu timpurile încărunțite și-a împreunat și el mîinile, imitînd gestul consoartei, și l-a împins ușurel cu piciorul pe dulău. Acesta și-a ridicat botul enorm în direcția plafonierei și a scîncit jalnic, după care, lingîndu-se pe bot, s-a îndreptat tacticos spre masa încărcată cu bunătăți. Stăpînul l-a înșfăcat însă de zgardă și l-a oprit cînd dulăul se afla la numai doi pași de platoul cu friptură rece de vitel.

Venindu-și în fire, Margarita Pavlovna a biiguit că, evident, era foarte bucuroasă să-i vadă în mijlocul lor, că „mica surpriză” (aici Margarita Pavlovna și-a apăsât tîmpla dreaptă cu palma) era chiar foarte drăgălașă și că, de fapt, îl și îndrăgise pe neajutoratul cățel, care putea să se odihnească liniștit în biroul lui Piotr Ivanovici. Știa, cățelul s-ar simți poate mai bine în bucătărie, dar ea, ca gospodină, va trebui să se mai repeedă acolo din cînd în cînd și Fikus li inspira, prin dimensiunile lui, nu numai o sinceră afecțiune, dar și o frică greu de stăpînit. O dată acest discurs diplomatic terminat, Margarita Pavlovna se lăsă să cadă greoi pe scaun.

Ajutată de soț și însoțită de Piotr Ivanovici, blonda miniaturală îl conduse dar pe dulău în birou. Apoi, revenind în sufragerie, stăpîna lui Fikus vesti mușafirilor că scumpul ei bebeluș și adormise și că avea să doarmă cuminte pînă dimineața. Așa face cînd știe că mămica și tătucul lui sint prin preajmă !

Gazda a început să servească masa. Apariția soților Figurin cu dulăul lor aduseseră o notă de veselie în casa Polzuhinilor. Femeile își exprimau dorința să aibă și ele un bebeluș patruped de felul lui Fikus, în timp ce bărbații preferau să se ocupe de blonda și picanta stăpîna a lui Fikus. Respectabilele lor neveste încercau din răsputeri să nu observe manevrele doilor. Apoi toată lumea a ridicat paharele în cinstea sărbătoritului, care împlinea 45 de ani, fericita vîrstă a tuturor împlînirilor, a oazei maturității... Sosise momentul să fie adusă monumentală tortă cu tradiționalele 45 de luminări.

— Imediat o aduc ! a rostit Margarita Pavlovna, cuprînsă de emoție. Vrei să vii cu mine, draga mea ! i s-a adresat apoi blondei stăpîna a lui Fikus. Torta e în birou și acolo doarme Fikus. Știi,

mi-e frică, vreau să spun că n-aș vrea să-l sperii pe bebelușul d-tale !

Cele două femei au ieșit, dar după cîteva secunde din birou s-a auzit țipătul sfîșietor al Margaritei Pavlovna, urmat de un răcnet, care nu mai semăna de loc cu gîngășul soprano al stăpînei lui Fikus. În secunda următoare din aceeași încăpere s-a auzit lătratul tunător al bebelușului, transformat apoi în chelălăit. Desmeticindu-se, oaspeții au alergat spre birou și s-au oprit în prag, înmărmuriți. Pe podea, lîngă o măsuță, zăceau cioburile a ceea ce fusese cîndva un platou de cristal, iar alături, cu botul uriaș mînjit de cremă, urla Fikus.

— Petrușa, javra a mîncat torta ! Cu luminări cu tot ! articula, printre sughituri, Margarita Pavlovna. Nu e... nu e elegant să vii în casă străină cu o potale care sparge platouri și mîncă torte !

— Chemați un medic ! Repede ! țipa stăpîna lui Fikus. Cățelul a mîncat 45 de luminări ! Ce coșmar ! O să se îmbolnăvească !

Cine știe cum s-ar fi terminat această scenă dacă n-ar fi intervenit Piotr Ivanovici. Mai tîrziu cei prezenți aveau să-și spună că în momentele acelea a fost pe drept cuvînt marea.

— Liniște, tovarășe femei ! a rostit Piotr Ivanovici. Dați-mi voie ca, în calitate de sărbătorit și de filozof, să vă atrag atenția că nu s-a întîmplat nimic grav. În definitiv, de ce am lăsat potalia față în față cu acest monument de artă culinară ? Nici un om, dar-mi-te un ciine, nu putea rezista ispitei. A înghițit și luminările ? Nu-i nimic. Stomacul ciinilor poate să digere obiecte mult mai puțin inofensive ! Incît, dragi tovarășii, să nu ne facem sînge rău pentru niște fleacuri. Să trecem în sufragerie și să ne vedem de treabă.

După care Piotr Ivanovici s-a adresat dulăului care, privea fix, într-un anume punct, foarte atent la ceea ce se petrecea în stomacul lui :

— Și tu, căpcaunule, cere iertare gazdei ! Haide, nătăflețule, întinde laba !

Fikus a stat o clipă pe gînduri apoi, solemn, l-a întins laba lui Piotr Ivanovici.

Cheful a continuat pînă noaptea tîrziu. Margarita Pavlovna nu poate uita nici pînă în ziua de azi seara aceea de pomină :

— A fost cea mai veselă petrecere ! Știi, potalia Figurinilor a mîncat torta cu luminări cu tot !

Leonid Lenci

Cînd e vorba de fotbal

— Alo ! Tu ești, Mormișkov ? Ai deschis televizorul ? Încă n-au început ? Eu am ghinion. Poffim ? Am ghinion ! Mă pîndește Knopocikin. Stă la ușa cabinetului. Cică mă caută de o săptămînă și nu poate să dea de mine. Are o treabă urgentă de rezolvat. Nu pot să plec. Să mă ții la curent, auzi ? Au și început ? Cum merge ? Ei da, ca la început. Uite că a venit Knopocikin. Să-mi telefonezi ! Te ascult, Knopocikin.

— Am proiectat o instalație...
— Ce instalație ? Dă-neoa proiectul !
— O instalație pentru stîrpirca rechinelor.

— Nu mai spune !
— M-am gîndit așa : dacă instalăm în mare o oglindă, rechini au să-și vadă imaginea și au să se năpustească spre ea crezînd că e un pește. Izbîndu-se de oglindă, au să moară. Vedeți, e simplu.

• UMOR •
JR umor umor u,
r umor umor umor u,
umor umor umor umor u,
ior umor umor umor u,
umor umor umor umor u,
nor umor umor umor um,
r umor umor umor umor u,
mor umor umor umor umc

— Hm... E simplu. Vasăzică, o oglindă, rechini... Da... Și ciți rechini poate stîrpi instalația d-tale ?

— Păi, foarte mulți.

— Mulți ? Alo ! Mormișkov ! Cum merge ? Au marcat un gol ? Cine a marcat ? Ai noștri ? Bravo ! Urmărește atent mai departe ! Stau de vorbă cu Knopocikin. Are o propunere interesantă. Ascultă, Knopocikin, cred că ideea d-tale e bună. Dar nu mi-ai spus totuși ciți rechini stîrpește instalația ?

— Cam 9 000 pe an.

— Felicitări, Knopocikin ! În ciți ani îi dăm gata pe toți rechini ?

— N-am calculat.

— Bine, să calculezi. Da ! Mormișkov ? Ei ? Trei la doi ? Pentru ai noștri, sper ? Nu ? ! Cum așa ? Ia te uită ! Să mă ții la curent, auzi ? Mai ești aici, Knopocikin ? Ce mai vrei ?

— Păi, instalația mea !...

— A, instalația ! Are o productivitate cam scăzută, și apoi nici n-ai calculat în ciți ani ar stîrpi toți rechini. Crezi poate că putem aștepta pînă cînd dumneata ai să binevoiești să socotești cînd au să fie distruși rechini ? Acesti adevărați tigri ai mărilor ! Doar cu o oglindă ! Cam primitiv, cam primitiv ! Alo, tu ești Mormișkov ? Au egalai ?

Ura ! Knopocikin ? E la mine. Știi, proiectul lui e totuși ingenios. Unde mai pui că e și simplu de realizat. o oglindă și atîta tot ! Bine, bine, urmărește meciul, dar să mă ții la curent ! Vasăzică, Knopocikin, lucrurile sint clare. Desi n-ai calculat încă în cît timp au să fie stîrpite reptilele astea, simplitatea proiectului mă tentează. Bravo, Knopocikin ! Finisează-ți proiectul și are să meargă.

— Mulțumesc, Tihon Tihonovici ! Calculez totul. Mă bucur că mă susțineți.

— Alo, Mormișkov ? Te ascult. Ce spui ? Am pierdut ? Ei, drăcia dracului ! Nu mă așteptam la una ca asta ! Da, da, e tot la mine ! Ce să-i fac, se cramponează de ideea lui. O prostie, în fond. Un proiect pueril. Lasă-mă, Knopocikin, nu-mi arde acum de rechini ! Și de altfel proiectul d-tale nu face doi bani !

— Dar, Tihon Tihonovici...

— Nici un dar ! Alo ! Tot tu ești, Mormișkov. Ai glumit ? Ai noștri au câștigat ? ! Are să mă îmbolnăvesc de necaz ! Ei, bravo, mă bucur grozav, așa mai merge ! Knopocikin, stai frate ce te grăbesti ? Ti-am spus doar să-ți finisezi proiectul. Are să meargă, dacă-ți spun...

E. Evdokimov

șafirilor. Sint oameni foarte simpatici, au să vă placă.

Din antreu se auzeau vocile noilor veniți : un bariton catifelat și un soprano capricios. Dar cunoscutul bas al lui Piotr Ivanovici avea, parcă, inflexiuni ciudate. Părea intimidat ori, poate, chiar speriat. Cuvintele nu se deslușeau. Puțin după aceea, peste cele trei voci s-au suprapus niște zgomote inexplicabile, un fel de tropăituri greoaie, însoțite de fornăituri și strănuturi. În cele din urmă vocea de soprano s-a auzit distinct : „Fii cuminte, Fikus”.

Apoi ușa s-a deschis și Piotr Ivanovici, zîmbind vinovat și privînd-o fix pe Margarita Pavlovna, a anunțat solemn, ca un majordom :

— Tovarășul Figurin cu consoarta ! Plus o mică surpriză.

În sufrageria Polzuhinilor au intrat un bărbat înalt, cu timpurile încărunțite, o blondă miniaturală, foarte dră-

— Se vinde ca supliment la bere

Desen de V. Meșnikov